

**STRATEGIE PREVENCE KRIMINALITY
NA ÚZEMÍ ÚSTECKÉHO KRAJE
NA LÉTA 2023 – 2028**

Tým zpracovatelů Strategie prevence kriminality Ústeckého kraje

Alena Bartošová
Karel Giampaoli
Kateřina Holíková
Pavlína Jordanov
Eva Kalinová
Drahomíra Karasová
Klára Laňková
Tomáš Mědílek
Jan Odvárka
Michal Polesný
Miroslav Solar
Taťána Tkadlečková
Martina Vojtíšková

Úvodní slovo 1. náměstek hejtmána Ústeckého kraje

Vážení občané Ústeckého kraje,

Strategie prevence kriminality na území Ústeckého kraje na období 2023 – 2028 navazuje na priority politiky České republiky na období 2022 – 2027 a Ústeckého kraje v oblasti prevence kriminality z let 2017 – 2022.

Tato strategie je základním dokumentem pro realizaci opatření v oblasti prevence kriminality na území kraje. Vychází nejen z aktuální analýzy bezpečnostní situace, ale také z odborných zkušeností pracovníků působících v jednotlivých lokalitách kraje.

Strategie prevence kriminality je výsledkem práce Pracovní skupiny pro prevenci kriminality Ústeckého kraje. Tato skupina je složena ze zástupců institucí veřejné správy působících v oblasti sociální prevence a prevence kriminality. Pracovní skupina koordinuje také preventivní aktivity na území kraje.

Jsem přesvědčen, že strategie zohledňuje aktuální dostupné informace z oblasti prevence sociálně nežádoucích jevů a že navržené cíle a opatření vycházejí z reálných možností obcí a dalších zúčastněných institucí.

Problematika prevence kriminality není věcí pouze úzké zájmové skupiny realizátorů preventivních programů nebo policejních složek. Hlavním cílem všech aktivit v oblasti prevence kriminality je zvýšení bezpečí a zlepšení kvality života v našem kraji. Proto se zásadním způsobem dotýká všech obyvatel kraje.

PaedDr. Jiří Kulhánek
1. náměstek hejtmána Ústeckého kraje

Strategie prevence kriminality byla schválena Usnesením Zastupitelstva Ústeckého kraje č. 026/18Z/2022 ze dne 12. 12. 2022.

Obsah

1 ÚVOD	5
2 TVORBA STRATEGIE PREVENCE KRIMINALITY KRAJE	6
2.1 Funkce Strategie prevence kriminality na území kraje	6
2.2 Implementace Strategie prevence kriminality kraje	6
2.3 Zpracování strategie prevence kriminality	7
2.4 Pracovní skupina pro tvorbu Strategie prevence kriminality kraje	7
2.5 Struktura Strategie prevence kriminality kraje	7
3 POPIS SOUČASNÉHO STAVU	8
3.1 Systém prevence kriminality v ČR	8
3.3 Sociálně vyloučené lokality	13
3.4 Sociální služby	14
3.5 Děti a mladiství	16
3.6 Dospělí	20
3.7 Podpora aktivit prevence kriminality	21
5 CÍLE A OPATŘENÍ	25
5.1 Obecný cíl	25
5.2 Cílové skupiny	25
5.3 Dílčí cíle a opatření	26

1 ÚVOD

Ústecký kraj se věnuje preventivní politice od svého vzniku v roce 2000. První strategický dokument zaměřený na prevenci kriminality, prostřednictvím kterého se Ústecký kraj zapojil do národního systému prevence kriminality, vznikl již v roce 2008 se schválenou platností od roku následujícího. Strategie prevence kriminality na území Ústeckého kraje na období 2023 – 2028 je tak čtvrtým dokumentem v pořadí, který se zaměřuje na uvedenou problematiku.

Vládou ČR schválená Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022 až 2027 (dále jen Strategie PK ČR) opět formuje a vyvíjí systém prevence kriminality na celorepublikové i místní (regionální) úrovni a rozvíjí přístupy a postupy státní správy i samospráv v preventivním přístupu k řešení jednotlivých druhů kriminality (trestných činů i přestupků) a kriminálně rizikových jevů, k řešení komplexní bezpečnostní situace v ohrožených lokalitách, k zacházení s oběťmi a pachateli trestné činnosti.

Systém prevence kriminality je zachován ve třech úrovních: republikové, krajské a na lokální (místní). Strategie PK ČR definuje v uvedeném systému úlohu krajských samosprávných celků – organizovat v samostatné působnosti preventivní politiku na svém území. Kraje zapojené do krajské úrovně systému prevence kriminality, mají navíc možnost získávat na realizaci svých projektů prevence kriminality státní účelovou dotaci, určovat lokální potřebnost a hodnotit jednotlivé programy prevence kriminality měst a obcí (více v kapitole 3.1).

Ústecký kraj bude pokračovat dobré praxi – v koordinaci preventivních aktivit na svém území, prohlubování spolupráci zainteresovaných institucí a podporovat odbornou i laickou veřejnost ke zlepšení osobního přístupu k ochraně osob či majetku. Komplexní přístup při řešení bezpečnostní situace a problémů (zejména sociálních) spojených s trestnou činností a přestupky je základem pro úspěšné řešení nejen krizových situací. Kraj bude nadále analyzovat bezpečnostní situaci na svém území, vytipovávat problémové lokality, realizovat preventivní aktivity, zároveň bude oporou při plánování a realizaci preventivních opatření v obcích všech správních úrovní v kraji. Kraj se zároveň spolupodílí na financování preventivních projektů.

Strategie prevence kriminality Ústeckého kraje je základním dokumentem rozvoje prevence kriminality na území kraje. Vychází z priorit nové Strategie PK ČR, platné legislativy, ale i ze zkušeností odborníků z řad veřejných institucí, poskytovatelů sociálních služeb a jiných subjektů, které působí v oblasti sociální prevence a prevence kriminality.

Základním podkladovým materiálem pro tvorbu tohoto strategického dokumentu a pro přípravu a realizaci preventivních programů na krajské a i místní úrovni je každoročně aktualizovaná Bezpečnostní analýza Ústeckého kraje¹. Ta je rozdělena na tři části:

- 1. analýza kriminality v kraji** – rozbor vývoje trestné činnosti na území kraje a v jednotlivých lokalitách kraje, rozbor kriminality podle jednotlivých druhů trestné činnosti, pachatelů a obětí,
- 2. socio-demografická analýza** – rozbor vybraných ukazatelů kraje – vývoj nezaměstnanosti, vzdělanostní struktura obyvatelstva a jiné. Pozornost je zaměřena především na analýzu vybraných skupin obyvatelstva ohrožených sociálním vyloučením,
- 3. institucionální analýza pro oblast prevence kriminality** se zaměřuje na činnost subjektů působících na poli prevence kriminality a prevence sociální (orgány státní správy, samosprávy a neziskového sektoru). Rozbor byl rozdělen podle působnosti

¹ Bezpečnostní analýza Ústeckého kraje je k dispozici: [Bezpečnostní analýzy Ústeckého kraje: Prevence kriminality: Ústecký kraj \(kr-ustecky.cz\)](https://www.kr-ustecky.cz/Bezpecnostni-analyza-Ústeckého-kraje-Prevence-kriminality)

jednotlivých resortů ministerstev a jiných centrálních orgánů (Rada vlády pro záležitosti romské menšiny a Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky). Byl proveden přehled dotačních titulů jednotlivých resortů, v rámci kterých jsou financovány preventivní aktivity. Větší pozornost byla věnována vybraným službám sociální prevence.

Strategie prevence kriminality na území Ústeckého kraje na období 2023 – 2028 (dále také Strategie PK kraje) byla zpracována opět členy Pracovní skupiny pro prevenci kriminality Ústeckého kraje, která je složena ze zástupců institucí veřejné správy působících v oblasti sociální prevence a prevence kriminality v Ústeckém kraji.

2 TVORBA STRATEGIE PREVENCE KRIMINALITY KRAJE

2.1 Funkce Strategie prevence kriminality na území kraje

Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022 – 2027 doporučuje krajům vytvářet podmínky pro realizaci a rozvoj prevence kriminality na svém území, které vycházejí ze strategických dokumentů kraje nejen v oblasti prevence kriminality. Při zpracování tohoto dokumentu kraj vycházel z poznatků při spolupráci s obcemi, Policií ČR, nestátními neziskovými organizacemi a zástupci dalších institucí působících v oblastech prevence kriminality a sociální prevence.

Strategie PK kraje je doporučenou linií rozvoje preventivních aktivit v kraji. Cíle a opatření jsou výsledkem procesu zjišťování aktuálního stavu v oblasti prevence kriminality a sociální prevence a potřeb občanů kraje. Byl navržen systém pro implementaci strategie. Tento proces předpokládá zavedení jednotného sběru dat o preventivních opatřeních obcí a měst Ústeckého kraje.

Cíle a opatření pro oblast prevence kriminality a sociální prevence Strategie PK kraje jsou v souladu s dalšími strategickými střednědobými dokumenty Ústeckého kraje:

- Program rozvoje Ústeckého kraje 2021-2027
- Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Ústeckého kraje na období 2022 – 2024
- Strategie prevence závislostí Ústeckého kraje na období 2020-2023
- Krajský akční plán primární prevence rizikového chování v Ústeckém kraji na období 2020-2022

2.2 Implementace Strategie prevence kriminality kraje

Pro implementaci Strategie kraje je zachována Pracovní skupina pro prevenci kriminality Ústeckého kraje (dále jen Pracovní skupina PK). Pracovní skupina PK se pravidelně setkává jednou až dvakrát ročně (v případě potřeby i častěji) a řeší problémy související s implementací Strategie PK kraje, sběrem a vyhodnocováním dat. Členové skupiny budou nadále plnit roli kontaktních osob pro jednotlivé oblasti (resorty) působících na poli prevence, tj. prevence kriminality, sociální prevence na úrovni primární, sekundární nebo terciární prevence sociálně nežádoucích jevů. Pracovní skupina PK je odpovědná za průběžné monitorování a vyhodnocování realizace Strategie kraje a nadále bude plnit roli hodnotitele projektových žádostí obcí v rámci programu MV prevence kriminality na místní úrovni.

Za účelem propojování sítě služeb, aktérů či aktivit a předávání zkušeností bude pokračováno v realizaci mezioborových setkání participujících subjektů a dalších osob zainteresovaných v problematice prevence kriminality a sociální prevence. Plánuje se v pokračování realizace zaměřených konferencí, případně jiné mezioborové setkání pro širokou odbornou i laickou veřejnost na téma prevence v Ústeckém kraji.

2.3 Zpracování strategie prevence kriminality

Zpracováním Strategie prevence kriminality kraje byl pověřen Odbor sociálních věcí Krajského úřadu Ústeckého kraje. Odbor zpracoval a každoročně aktualizuje ve spolupráci s členy Pracovní skupiny PK Bezpečnostní analýzu kraje jako podkladový materiál pro tvorbu Strategie PK kraje či jiných koncepčních dokumentů a projektových aktivit. Odbor sociálních věcí také provádí každoroční vyhodnocování realizovaných preventivních aktivit.

Dílčí kroky zpracování Strategie kraje:

1. Příprava návrhové části Strategie kraje, definice cílů a opatření. Výsledný návrh cílů a opatření s výzvou k připomínkování byl rozeslán manažerům prevence kriminality měst a obcí kraje a vedoucím odborů sociálních věcí obcí s rozšířenou působností a zveřejněn na webových stránkách kraje.

Termín: březen – září 2022.

Realizátor: Pracovní skupina PK.

2. Připomínkování strategie a zpracování finální verze.

Termín: září – říjen 2022.

Realizátor: Pracovní skupina PK, Ústecký kraj.

3. Předložení Strategie kraje orgánům kraje.

Termín: listopad – prosinec 2022.

Realizátor: krajský úřad – odbor sociálních věcí.

2.4 Pracovní skupina pro tvorbu Strategie prevence kriminality kraje

Usnesením Rady ÚK č. 129/99R/2007 ze dne 5. 12. 2007 byla zřízena Pracovní skupina pro prevenci kriminality Ústeckého kraje. Úkolem Pracovní skupiny PK je koordinace preventivních aktivit na území kraje, metodická podpora obcím a spolupráce s dalšími subjekty působícími v oblasti prevence kriminality a bezpečnosti.

Tato pracovní skupina je složena ze zástupců institucí veřejné správy působících v oblasti sociální prevence a prevence kriminality. Pracovní skupina PK složena ze zástupců:

- Ústeckého kraje – zastupitel kraje a zároveň předseda Výboru Zastupitelstva kraje pro sociální věci, bezpečnost a sociálně vyloučené lokality
- Krajského úřadu Ústeckého kraje: manažer prevence kriminality (i v pozici vedoucího pracovní skupiny), metodik sociálně-právní ochrany dětí, sociální práce a prevence, protidrogový koordinátor, koordinátor pro prevenci sociálně rizikových jevů ve školství, koordinátor pro romské záležitosti, a
- dalších organizací: koordinátor prevence Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje, regionální vedoucí Probační a mediační služby ČR, zástupci úřadů obecních samospráv a městské policie, zástupce pro komunitní plánování a poskytovatele sociálních služeb a koordinátor z intervenčního centra pro oblast podpory obětem domácího násilí.

Členové pracovní skupiny mají bohaté zkušenosti s koncepční činností v daných oblastech. Pracovní skupina PK koordinuje také preventivní aktivity na území kraje.

Dílčí části (SWOT analýza a Cíle a opatření) Strategie kraje byly sestaveny opět Pracovní skupinou pro prevenci kriminality Ústeckého kraje ve spolupráci s Odborem sociálních věcí Krajského úřadu Ústeckého kraje.

2.5 Struktura Strategie prevence kriminality kraje

Strategie prevence kriminality na území Ústeckého kraje je členěna na tři části:

Popis současného stavu – zdroje: Bezpečnostní analýza Ústeckého kraje, analýza poskytovatelů sociálních služeb, již zpracované koncepční dokumenty (Strategie prevence kriminality na území Ústeckého kraje na období 2017 – 2022, Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Ústeckém kraji na období 2022 – 2024, včetně Akčního plánu rozvoje sociálních služeb v Ústeckém kraji na rok 2022, Strategie prevence závislostí Ústeckého kraje na období 2020–2023 a jiné koncepční a analytické dokumenty republikového, regionálního nebo lokálního významu), vlastní zkušenosti členů pracovní skupiny.

SWOT analýza – identifikace silných a slabých stránek, příležitostí a rizika v oblasti prevence kriminality a sociální prevence. Pro další práci se SWOT analýzou při návrhu cílů a opatření Strategie kraje byl zvolen přístup eliminace slabých stránek za využití příležitostí.

Cíle a opatření strategie – na základě konsensu členů pracovní skupiny byly navrženy čtyři dílčí cíle.

Zdroje pro návrh cílů: SWOT analýza, údaje popisu aktuálního stavu, bezpečnostní analýza kraje a jiné analytické a koncepční materiály, zkušenosti a znalosti členů pracovní skupiny.

Opatření – ke každému cíli byl navržen potřebný počet opatření s následující strukturou:

- stručný popis opatření,
- předpokládané dopady,
- stručný popis cílové skupiny,
- předpokládané finanční náklady,
- hlavní finanční zdroje,
- předpokládání realizátoři,
- časový horizont,
- předpokládané výstupy opatření.

3 POPIS SOUČASNÉHO STAVU

3.1 Systém prevence kriminality v ČR

Současný systém prevence kriminality Ústeckého kraje je funkční již z minulého období, kdy byly realizovány či podporovány preventivní aktivity pro naplňování cílů v rámci předešlých Strategii prevence kriminality na území Ústeckého kraje z let 2009 až 2022.

Systém prevence kriminality v ČR je i ve stávající Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2022–2027² rozčleněn na republikovou, krajskou a obecní (místní či lokální) úroveň. Ta zahrnuje informační, koordinační a metodickou úlohu nejen ve vztahu k obcím na svém území, ale i k dalším subjektům, které působí v oblasti prevence kriminality a sociální prevence. V tomto systému se kraj dále podílí na dalších aktivitách stanovených Strategii PK ČR (např. realizuje preventivní aktivity na svém území, hodnotí projekty obcí v programu MV Prevence kriminality apod.).

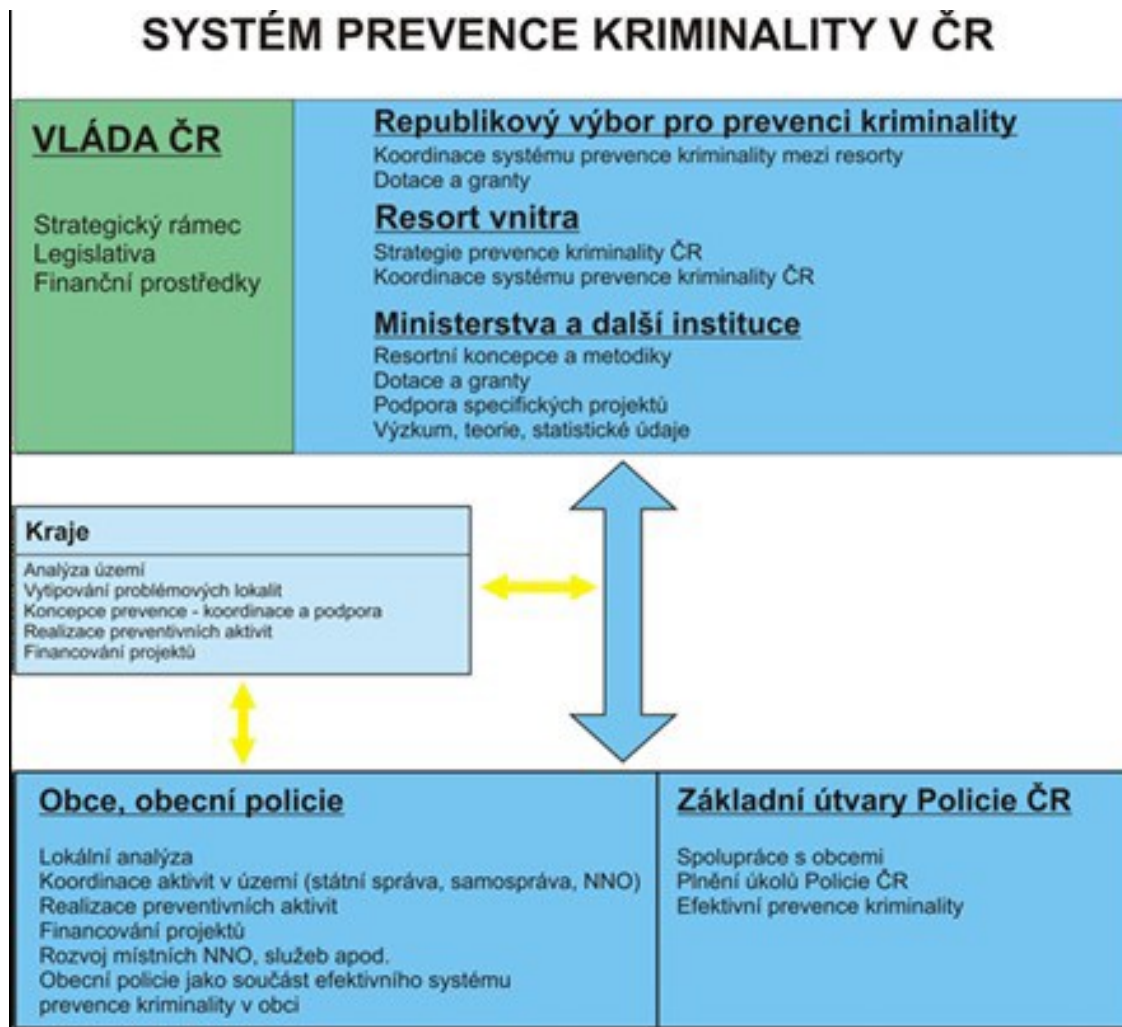
Koncepční dokument kraje vychází také z doporučení Ministerstva vnitra ČR k tvorbě koncepcí prevence kriminality a zároveň navazuje na cíle Strategie PK ČR, kterými jsou:

1. Podpora a rozvoj systému prevence kriminality v ČR

² Dne 6. dubna 2022 vláda ČR schválila svým usnesením č. 276 novou **Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2022-2027** (dále jen "Strategie"). Strategie byla zpracována z podkladů resortů zastoupených v Republikovém výboru pro prevenci kriminality ve spolupráci se samosprávami. Strategie navazuje na poznatky plynoucí z hodnocení předchozí strategie, určuje priority a cíle v oblasti prevence kriminality a definuje systém prevence kriminality v ČR na úrovni státu i samospráv na další období. Více na: [Nová Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2022 – 2027 byla schválena vládou - Ministerstvo vnitra České republiky \(mvcr.cz\)](https://www.mvcr.cz/aktuality/2022/04/06/nova-strategie-prevence-kriminality-v-cr-na-leta-2022-2027-byla-schvalena-vladou).

2. Pomoc obětem trestných činů a jejich podpora
3. Práce s pachateli trestné činnosti, prevence recidivy
4. Komplexní a koordinovaný přístup k bezpečnosti v rizikových lokalitách, práce Policie ČR ve vztahu k menšinám
5. Situační prevence kriminality a nové přístupy
6. Kriminalita páchaná dětmi a na dětech
7. Prevence kybernetické kriminality

Obrázek 1 – systém prevence kriminality v ČR³

Strategie prevence kriminality kraje také vychází z koncepčních dokumentů kraje, které se obsahově též zaměřují na sociální prevenci a prevenci rizikového chování:

- Program rozvoje Ústeckého kraje 2021-2027
- Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Ústeckém kraji na období 2022 – 2024 a Akční plán rozvoje sociálních služeb v Ústeckém kraji na rok 2022
- Strategie prevence závislostí Ústeckého kraje na období 2020–2023 a Akční plán realizace strategie prevence závislostí Ústeckého kraje na období 2020–2023
- Krajský plán primární prevence rizikového chování v Ústeckém kraji na období 2020 – 2022

³ Ministerstvo vnitra. Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022–2027. 1. vyd. Praha: MVČR, 2022. str. 12

Kromě Pracovní skupiny pro Prevenci kriminality (více Kap. 2.4) vykonává poradní a koordinační úlohu ve věcech sociální prevence také Výbor pro sociální věci, bezpečnost a sociálně vyloučené lokality Zastupitelstva Ústeckého kraje.

Pro příklad lze uvést zpracování Sborníku dobré praxe v obcích Ústeckého kraje, který soubor aktivit (projektů), které realizovaly obce na svém území s cílem řešení problematiky bezpečnosti, sociálního vyloučení a integrace osob ohrožených sociálním vyloučením.⁴

Na místní úrovni jsou základním pilířem realizace preventivních aktivit a opatření obce. Stejně jako kraje vykonávají činnost v rámci samostatné působnosti. Obce, které přistoupily do systému prevence kriminality ČR, aby také mohly podávat žádosti na dotace na realizaci preventivních aktivit z dotačního programu MV Prevence kriminality na místní úrovni, tak musí splňovat základní kritéria:

- mít zpracovaný víceletý plán či koncepci prevence kriminality a bezpečnostní analýzu na lokální úrovni,
- zřídit a zajišťovat činnost manažera prevence kriminalita obce (zajišťovat mu potřebné zázemí a specializované vzdělávání),
- ustanovit pracovní skupinu prevence kriminality (komisi) a zajišťovat a koordinovat jejich činnost (se zvláštním zaměřením na spolupráci, výměnu dat a informací a příkladů dobré praxe s Policií ČR a dalšími partnery na svém území).

Obce zpracovávají a realizují vlastní preventivní aktivity a programy či projekty v rámci Programu prevence kriminality na místní úrovni, nebo v rámci jiných dotačních programů, anebo se účastní realizace projektů partnerů nebo je také finančně podporují.

V systému prevence kriminality v ČR, ale také v oblasti sociální prevence působí řada subjektů (vyjma obcí a krajů v samostatné a přenesené působnosti a státních institucí). Na centrální úrovni patří sociální prevence a prevence kriminality do působnosti řady ministerstev a ústředních úřadů: práce a sociálních věcí, vnitra, školství, mládeže a tělovýchovy, zdravotnictví, spravedlnosti, Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky.

Jedná se především o:

- Policii ČR (na všech úrovních)
- Městské a obecní policie – v Ústeckém kraji je obecní policie zřízena v 42 obcích
- Probační a mediační služba
- Úřady práce
- Pedagogicko-psychologické poradny a střediska výchovné péče, dětské domovy, výchovné ústavy či diagnostické ústavy (obecně v resortu školství)
- Nestátní neziskové organizace – často v roli poskytovatelů sociálních služeb, osob pověřených k výkonu sociálně-právní ochrany dětí, realizátorů školské primární prevence rizikového chování u dětí aj.

Posilování spolupráce subjektů působících v prevenci kriminality je i jedním z cílů nejen republikové Strategie PK. Na koordinaci činností všech aktérů a propojování vzájemných aktivit (podpora komplexního přístupu i v oblasti prevence kriminality) se Ústecký kraj bude opět podílet. Nadále bude zajištěna činnost Pracovní skupiny pro prevenci kriminality Ústeckého kraje, která plní odbornou a koordinační funkci v oblasti prevence kriminality a sociální prevence.

Ústecký kraj se řadí mezi kraje v ČR, které aktivně působí v oblasti prevence kriminality a sociální prevence. Jednou z hlavní priorit kraje zůstává prohlubování spolupráce nejen s orgány veřejné správy, které působí v oblasti prevence kriminality, ale i úzká spolupráce s neziskovým sektorem, který vyvíjí aktivity převážně v oblasti sociální prevence.

⁴ Sborník příkladů dobré praxe je k dispozici na webových stránkách kraje: [Dobrá praxe při řešení sociálně vyloučených lokalit: Prevence kriminality: Ústecký kraj \(kr-ustecky.cz\)](http://www.kr-ustecky.cz)

Obce zaměřují své preventivní aktivity do všech oblastí prevence – do sociální a situační prevence a informování občanů. Většina měst Ústeckého kraje má vybudovanou síť městských kamerových dohledových systémů (dále jen MKDS), která je pravidelně modernizována či doplňována o další kamerové body zejména v rizikových lokalitách.

V rámci Programu prevence kriminality MV byly podporovány dotací všechny typy prevence – preventivní aktivity sociální a situační prevence a informování občanů. Byla zachována podpora vzniku pracovních skupin na obcích zabývajících se prevencí kriminality, které nově vstupovaly do systému prevence kriminality na místní úrovni. Zároveň bylo podporováno aktivní působení již vytvořených pracovních skupin a prohlubování spolupráce institucí, které v dané oblasti působí. Přesto v řadě měst a obcí není spolupráce dotčených subjektů dostatečná, nedochází k pravidelnému setkávání a koordinaci společných postupů.

Také aktivním přístupem Ústeckého kraje došlo v předchozích letech k přistoupení dalších obcí do systému prevence kriminality ČR. Obce Ústeckého kraje (i samotný kraj) ve srovnání s ostatními kraji v ČR patří mezi neaktivnější, kdy každoročně do programu MV Prevence kriminality na místní úrovni podává své žádosti největší počet obcí a také získávají největší počet dotačních prostředků na své aktivity. Naopak některé obce, přestože jsou zapojeny do systému prevence kriminality (a plní institucionální podmínky), v posledních letech nepodaly žádosti na dotaci do programu MV Prevence kriminality na místní úrovni. Důvody se různí, společným jmenovatelem je ale přetrvávající administrativní náročnost ve vztahu k výši získaných finančních prostředků na preventivní aktivity. Většina prostředků je i v současné době směřována k financování projektu Asistent prevence kriminality. Na ostatní typy neinvestičních projektů tak zbývá omezené množství prostředků. Pro rok 2022 MV disponovalo částkou 54 716 972,- Kč, ve skladbě 19 754 582,- Kč na investičních prostředků a 34 962 390,- Kč neinvestičních prostředků. Celkově tak požadavky na dotace vysoce převyšovaly prostředky, které byly k dispozici (jen požadavky na APK přesahovaly částku 42 mil. Kč). Celkové požadavky na dotaci činily 70 mil. Kč.

Je vhodné nadále pokračovat také v realizaci aktivit typu sociální prevence a informování občanů. Projekty sociální prevence se zaměřují zejména na odstraňování příčin sociálně nežádoucích jevů a zmírňování jejich důsledků. V programech prevence kriminality obcí bude podporován zejména komplexní přístup se zaměřením na konkrétní rizikovou lokalitu nebo problém.

Dále je důležité věnovat větší pozornost dětem a mladistvým a osobám, které jsou nejvíce ohroženy trestnou činností jiné osoby (především seniorům a osobám se zdravotním postižením). Senioři se stávají nejčastěji oběťmi krádeží, loupežných přepadení a podvodů, ale stále častěji také terčem domácího násilí.

Základní informace o aktuálním stavu prevence kriminality a sociální prevence v Ústeckém kraji jsou uvedeny v Bezpečnostní analýze Ústeckého kraje. V ní jsou zahrnuty informace o kriminalitě v kraji a vybraných socio-demografických ukazatelích. Zároveň je v ní popis činnosti orgánů veřejné správy, nestátních neziskových organizací a jiných zainteresovaných subjektů v oblasti prevence kriminality a sociální prevence. Bezpečnostní analýza je každoročně aktualizována.

Stručné shrnutí bezpečnostní analýzy:

- vývoj kriminality v Ústeckém kraji zaznamenal od roku 2017 pokles o více než 24 %. V roce 2019 byl sice zaznamenán mírný nárůst evidované trestné činnosti, ale pouze o 3,25 %. Rok 2020 byl pak ve znamení poklesu evidované trestné činnosti (o 13 %), ke kterému přispěla nejvíce zbývající, majetková a hospodářská kriminalita.
- v roce 2021 se Ústecký kraj s 14 333 zjištěnými trestnými skutky řadil na 4. místo mezi ostatními kraji v ČR. Po přepočtu zjištěných trestných skutků na 10 tisíc obyvatel se kraj řadí na 2. místo po hlavním městě Praze (ten předstihl Ústecký kraj s indexem 379,16). Index Ústeckého kraje činí 208,4 skutků na 10 tisíc obyvatel.

Odborníci vysvětlují pokles kriminality (zjištěné) několika možnými hypotézami:

- skutečným poklesem trestné činnosti,
- latencí kriminality (lidé na policii nehlásí všechny případy),
- kriminalita majetkového charakteru se posouvá do oblasti kyberprostoru,
- vliv pandemie COVID_19,
- změna výše škody daná zákonem č. 333/2020 Sb. účinným od 01. 10. 2020, která má vliv na kvalifikaci majetkových trestných činů z částky 5.000,- Kč na 10.000,- Kč (došlo ke zvýšení dolní hranice výše škod u trestných činů a část skutků se tak přesunula do kategorie přestupků).

Přes uvedená příznivá statistická data vztahující se ke kriminalitě, nejsou ostatní údaje vztahující se k socio-demografickým a socio-ekonomickým ukazatelům Ústeckého kraje takto optimistické. Jedná se zejména o:

- jednu z nejvyšší nezaměstnanosti v rámci celé ČR,
- vysoký počet osob ohrožených sociálním vyloučením, tj. osob, závislých nejen na dávkách pomoci v hmotné nouzi, a zejména jejich téměř dvojnásobný nárůst oproti roku 2015 (z 38,5 tisíc na 55 tisíc osob),
- nejvíce sociálně vyloučených lokalit, včetně jejich vysokého nárůstu ve srovnání s rokem 2015 (z 89 na 226 takovýchto lokalit v 41 obcích Ústeckého kraje),
- nízkou vzdělanostní strukturu obyvatel kraje (4. nejmenší počet obyvatel s vysokoškolským vzděláním a 3. nejvyšší počet občanů se základním nebo nedokončeným základním vzděláním),
- vysoký podíl vězňených osob a také osob, odsouzených k jinému druhu trestu než výkonu trestu odnětí svobody),
- vysoký počet dětských a mladistvých pachatelů provinění⁵ (2. místo mezi kraji ČR),
- nejvyšší podíl dětí v zařízeních ústavní nebo ochranné výchovy.

V Ústeckém kraji bylo v roce 2020 evidováno kurátory pro děti a mládež 3 648 klientů, což představuje druhé místo mezi kraji České republiky. V indexovém vyjádření zaujímá Ústecký kraj první místo (v roce 2020 to představovalo 44,3 klientů, přitom republikový průměr činil 26,5 dětských klientů na 10 tis. obyvatel). Trestná činnost páchaná dětmi a mladistvými meziročně kolísá, přesto má z dlouhodobého hlediska klesající trend. Obdobný vývoj je zaznamenán v počtu dětí umístěných s nařízenou ústavní výchovou do školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy.

Jedním z významných kriminogenních faktorů poslední doby jsou neustále se zvyšující počty páchaných skutků využívané v kyberprostoru, kdy trestná činnost je páchána z pohledu pachatele v bezpečném prostředí domova a samotný pachatel je schopen zaměřit svou činnost na potenciálně velký okruh možných obětí ve stejnou dobu, což zvyšuje jeho šance na dokonání skutku a obohacení. Orgány činné v trestním řízení mají v tomto směru velmi omezené možnosti, jak poškozené ochránit, např. ve smyslu opožděné změny právního řádu České republiky, které však vzhledem ke globálnosti a charakteru této trestné činnosti nemohou být z principu nikdy ani plně dostačující. Významným nástrojem v tomto případě je zaměření se na masovou prevenci, neboť zpravidla takovou trestnou činnost nelze páchat bez aktivní součinnosti obětí.

Od roku 2020 dochází k výraznému snížení kriminality a to téměř o 13 %. Nejvíce tomuto snížení přispěla pandemie způsobená nemocí COVID-19, která zasáhla do chodu celé společnosti a způsobila řadu problémů a prohloubení nežádoucích jevů jako např. větší výskyt domácího násilí, trestná činnost v on-line prostředí. Obecně platí, že mravnostní

⁵ tzn. trestný čin nebo jinak trestný čin spáchaný mladistvými nebo dětmi dle definice zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění.

kriminalita patří svým zastoupení v celkové kriminalitě k méně početným trestným činům. Jedná se však o závažnou trestnou činnost s dalekosáhlými následky, zejména pokud jsou oběťmi děti. Nicméně podle statistik Policie ČR došlo v Ústeckém kraji v období od 1. 1. 2021 do 31. 12. 2021 k navýšení takovýchto trestných činů o 90 v porovnání s rokem 2020. Velký vliv na zvýšený výskyt tohoto trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti měla právě pandemie a izolace osob.

3.3 Sociálně vyloučené lokality

Společnost Gabal analysis & consulting provedla v roce 2015 Analýzu sociálně vyloučených lokalit v ČR – jde o aktualizaci Analýzy sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených romských lokalit⁶ a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti. Činností Krajského úřadu Ústeckého kraje (ve spolupráci s obcemi, které nejlépe znají místní znalost) bylo konstatováno, že v Ústeckém kraji žije přibližně 55 tisíc lidí v sociálně vyloučených lokalitách. Zároveň bylo definováno 226 takovýchto lokalit v 41 obcích Ústeckého kraje. Z 606 lokalit v ČR definovaných ve shora uvedené analýze by to představovalo téměř 37,3 % z celkového počtu sociálně vyloučených lokalit v ČR uvedených ve shora uvedené analýze. Nárůst počtu sociálně vyloučených lokalit má pravděpodobně řadu příčin. Všeobecně je možné konstatovat, že ekonomická situace občanů jednotlivců i rodin v ČR se zhoršila v posledních dvou letech, a to jednak v souvislosti s onemocněním Covid 19, když řada občanů přišla o zaměstnání či jim pracovní doba byla pokráčena. Dále v souvislosti s energetickou krizí, která započala v roce 2021 a během tohoto roku (tj. 2022) se významně zhoršuje. Důsledkem toho se do stavu tzv. hmotné nouze dostává čím dál více občanů a s tím souvisí i míra sociálního vyloučení jednotlivců i rodin v Ústeckém kraji. Tito občané při zhoršující se sociálně-ekonomické situaci často odcházejí ze svých současných bydlišť do lokalit, které je možné označit za sociálně vyloučené resp. rizikové pro vznik sociálního vyloučení. S tímto fenoménem souvisí rovněž neustálá migrace obyvatelstva po celém území Ústeckého kraje.

Dalším významným ukazatelem je průměrný počet příslušníků připadajících na jednu takto definovanou lokalitu. V průměru vychází, že v takovéto lokalitě žije v Ústeckém kraji 243 obyvatel, republikový průměr k roku 2014 činil 188 obyvatel. V níže uvedené tabulce je uveden přehled počtu zjištěných sociálně vyloučených lokalit v Ústeckém kraji.

Tabulka – počet sociálně vyloučených lokalit v kraji podle ORP

ORP	Počet lokalit	Místo (počet lokalit)
Chomutov	15	Jirkov (3), Chomutov (12)
Most	10	Most (7), Bečov (1), Obrnice (2)
Kadaň	14	Klášteřec n. Ohří (3), Kadaň (3), Vejprty (7), Hradec (1)
Žatec	13	Žatec (13)
Podbořany	2	Lubenec (1), Podbořany (1)
Louny	13	Postoloprty (11), Louny (2)
Lovosice	1	Lovosice (1)
Teplice	25	Krupka (1), Dubí (3), Duchcov (18), Teplice (3)

⁶ Jako sociálně vyloučená lokalita byl označen prostor, kde se koncentrují lidé, u nichž lze identifikovat znaky spojené se sociálním vyloučením.

Identifikace hlavních dimenzí je trh práce (nezaměstnanost, sociální dávky, alternativní zdroje obživy), kontakt se sociálním okolím (popis lokality), veřejné služby (děti ve školách mimo hl. vzdělávací proud, volnočasové aktivity, obecní byt. fond, zdravotnictví), řešení osobních situací (zadluženost, kriminalita), politické participace, počet příjemců příspěvku na živobytí, symbolické vyloučení, koncentrace těchto osob (více než 20). (MPSV, 2015)

Litoměřice	3	Štětí (2), Úštěk (1)
Ústí nad Labem	47	Liboucheč (2), Velké Chvojno (1), Velké Březno (1), Trmice (2), Ústí nad Labem (40), Povrly (1)
Roudnice n. L.	6	Roudnice n. Labem (4), Straškov-Vodochody (1), Nové Dvory (1)
Varnsdorf	5	Varnsdorf (5)
Rumburk	28	Šluknov (7), Rumburk (7), Jiříkov (5), Krásná Lípa (6), Staré Křečany (3)
Litvínov	3	Litvínov (3)
Bílina	11	Bílina (11)
Děčín	30	Benešov nad Ploučnicí (14), Česká Kamenice (5), Děčín (11)

Zdroj: Ústecký kraj 2022

Je nutné konstatovat, že údaje o počtu sociálně vyloučených lokalit a počtu příslušníků v nich žijících se průběžně mění, některé sociálně vyloučené lokality vznikají, jiné zanikají, některé se rozrůstají. Největší problémy se v této souvislosti objevují v lokalitách, kde je volný bytový fond, který je v soukromém vlastnictví majitelů žijících mimo tyto lokality, často v jiných krajích. Ti pak do těchto lokalit opakovaně sestehovávají osoby či rodiny s dětmi, které nemají vazbu na konkrétní bydliště a způsobují problémy v daných lokalitách, zejména pak v sousedských vztazích dochází k častým konfliktům.

3.4 Sociální služby

Pro prevenci kriminality má zásadní význam především sociální prevence. Kriminalitu je nutné chápat jako důsledek kumulace sociálních problémů, které se vyskytují na určitém území v určitou dobu. Ústecký kraj se proto významně zaměřuje na podporu opatření sociálního charakteru, především pak na podporu sociálních služeb. V rámci prevence kriminality je věnována pozornost vybraným druhům služeb sociální prevence. Tyto služby jsou klíčovým nástrojem pro integraci osob ohrožených sociálním vyloučením.

V Ústeckém kraji je zavedena základní síť sociálních služeb Ústeckého kraje na období 2022 – 2024, v rámci které je možné identifikovat síť služeb sociální prevence⁷:

- azylové domy (počet registrovaných soc. služeb v kraji – 26)
- domy na půl cesty (3)
- intervenční centra (1)
- kontaktní centra (9)
- krizová pomoc (5)
- nízkoprahová denní centra (10)
- nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (42)
- noclehárny (11)
- sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (40)
- služby následné péče (3)
- telefonická krizová pomoc (2)
- terapeutické komunity (1)
- terénní programy (42)

⁷ V závorce je uveden počet registrovaných sociálních služeb poskytovaných na území Ústeckého kraje – počet identifikátorů (některé služby jsou pod jedním identifikátorem poskytovány ve více lokalitách, což není zohledněno).

- odborné sociální poradenství (zahrnující adiktologické služby, výchovné, terapeutické nebo resocializační programy).

Více jak 90 % služeb sociální prevence poskytují nestátní neziskové organizace.

Významnou podporu pro činnost orgánů sociálně-právní ochrany dětí (dále OSPOD) představují zejména sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi a programy zaměřené na sanaci rodiny. U mnoha rodin, které prošly kvalitním reintegračním programem, bylo dosaženo zlepšení jejich životní a sociální situace. Tím byly vytvořeny příznivé podmínky pro návrat dětí z institucionální péče zpět do rodiny. Tyto programy jsou zaměřeny také na prevenci odebrání dětí z jejich původního prostředí a umístění do výchovného zařízení.

Značný vliv na rostoucí kriminalitu má i vzrůstající problematika v oblasti zadluženosti osob, počtu osob v exekuci. O zadluženosti osob a rodin hovoří nejen pracovníci obcí, ale též pracovníci v sociálních službách. Vzhledem k tomu, že do dluhové pasti se často dostávají osoby z důvodu finanční negramotnosti, rozšířily služby odborného sociálního poradenství své služby o finanční a dluhové poradenství, další sociální služby v rámci základního sociálního poradenství pomáhají s finančním plánováním, hospodařením domácnosti. V Ústeckém kraji bylo v roce 2021 evidováno 19 akreditovaných osob/organizací pro poskytování služeb v oblasti oddlužení. V roce 2022 Ústecký zajistil vybraným druhům sociálních služeb akreditované vzdělávání zaměřené na posílení kompetencí sociálních pracovníků v oblasti dluhové problematiky.

Pro osoby závislé či závislostí ohrožené a jejich blízké má Ústecký kraj zajištěné spektrum služeb prevence, léčby a resocializace. V kraji působí 6 neziskových organizací poskytujících 30 sociálních služeb protidrogové prevence. Ústecký kraj se spolupodílí na financování těchto sociálních služeb prostřednictvím samostatného dotačního programu Protidrogová politika. Činnost uvedených služeb je významná nejen pro samotné uživatele, případně jeho blízké, ale také z hlediska ochrany společnosti před možnými nežádoucími jevy. Vzhledem k tomu, že užívání návykových látek nebo patologické hraní je často spojeno s kriminální činností, má práce se závislými osobami svůj smysl také z hlediska prevence kriminality. Odhady podílu závislých osob na páčání trestné činnosti činí cca 60 %. Jedná se o tzv. sekundární drogovou kriminalitu, tj. převážně o majetkovou trestnou činnost za účelem získání prostředků na nákup drog nebo hraní a sázení. (zdroj: *Výroční zpráva o realizaci politiky v oblasti závislostí v kraji za rok 2021*). Práce s uživateli a jejich edukace působí preventivně i v této oblasti.

Nízkoprahové služby zajišťuje 9 kontaktních center a 9 terénních programů, které jsou dobře dostupné po celém Ústeckém kraji. Jejich základním principem je přístup Harm reduction, jehož význam spočívá v předcházení a minimalizaci zdravotních a sociálních rizik vyplývajících z užívání drog jak pro uživatele, tak pro společnost. Těžištěm přístupu je výměnný program injekčního materiálu a jeho bezpečná likvidace.

Ambulantní léčbu a resocializaci nabízí v rámci sítě sociálních služeb 8 odborných sociálních poradenství, která pracují s osobami se všemi typy závislostí. Mezi nimi jsou také specifické služby jako ambulance pro děti a mládež od 10 do 18 let nebo služby poskytované ve věznicích. Pobytovou léčbu realizuje terapeutická komunita v Mukařově. Jedná se o zařízení s nadregionální působností pro cílovou skupinu již od 15 let. V kraji působí dále 3 služby následné péče, které podporují ex-uživatele v abstinenci a novém životním stylu bez drog.

Zdravotní služby pro uživatele návykových látek poskytuje Masarykova nemocnice Krajské zdravotní a.s. v Ústí nad Labem. Provozuje ojedinělé služby v kraji, jako jsou detoxifikační jednotka a substituční terapie osob závislých na opioidech. Právě substituční léčba má ve svém důsledku pozitivní dopady na snižování kriminality, neboť užívání nelegální drogy je nahrazeno užíváním lékařsky předepsané látky. Kontrolovaná substituce předchází zdravotním rizikům včetně předávkování a umožňuje závislé osobě fungovat běžným životem. Komplexní adiktologickou péčí se zabývá také Psychiatrická nemocnice Horní Beřkovice – Primariát léčby návykových nemocí, která zajišťuje střednědobou ústavní léčbu

závislostí. V kraji působí od roku 2019 protialkoholní a protitoxikomanická stanice v nemocnici v Teplicích.

Činnost s osobami ohroženými látkovou i nelátkovou závislostí probíhá také v rámci věznic. Ve všech věznicích fungují poradny drogové prevence, rozsah poskytovaných služeb se liší, základní informační servis a poradenství jsou zachovány. Ve věznicích Bělušice, Nové Sedlo a Všehrady jsou zřízena specializovaná oddělení pro výkon ochranného léčení protitoxikomanického. Do věznic vstupují také poskytovatelé sociálních služeb a zajišťují poradenskou a terapeutickou činnost zaměřenou jednak na podporu v abstinenci a prevenci závislostí, dále na návrat do běžného života po propuštění z věznice. Základním smyslem této činnosti je snižování pravděpodobnosti recidivy trestné činnosti a závislostního chování u osob ve výkonu vazby nebo odnětí svobody.

V souvislosti s prevencí závislostí nelze opomenout velmi podstatnou specifickou primární prevenci, která probíhá převážně v rámci škol a školských zařízení. V Ústeckém kraji realizují komplexní programy všeobecné primární prevence 4 poskytovatelé z řad neziskových organizací poskytujících adiktologické služby, 3 z nich disponují certifikačním programem. Během roku 2021-2022 byly vytvořeny první programy selektivní primární prevence. Certifikace programu je garancí kvalitně poskytované prevence ze strany MŠMT. Certifikační proces je však dlouhodobě ze strany MŠMT pozastaven a k roku 2022 ještě neprobíhá. Ústecký kraj podporoval do roku 2019 certifikace poskytovatelů dotací určenou na úhradu certifikačního poplatku. V případě obnovy procesu certifikací bude kraj usilovat o další podporu programů. Primární prevenci realizují také další subjekty jako např. státní nebo městská policie, kteří se zaměřují převážně na oblast právního vědomí, dále pracovníci sociálních odborů obcí, zdravotní ústav aj.

3.5 Děti a mladiství

Péče o děti ohrožené sociálně nežádoucími jevy patří do gesce několika resortů státní správy. Klíčovou úlohu zde zaujímá Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, které kromě samotné podpory rodiny koordinuje výkon státní správy v oblasti sociálně-právní ochrany dětí. Tuto agendu zajišťují orgány sociálně-právní ochrany dětí (dále orgán SPOD). Kromě MPSV a Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí (orgán s celorepublikovou působností se sídlem v Brně, který zajišťuje sociálně-právní ochranu dětí ve vztahu k cizině) vykonávají tuto činnost také krajské úřady (metodické vedení obcí a zprostředkování náhradní rodinné péče), obecní úřady a zejména obecní úřady obcí s rozšířenou působností v rámci výkonu přenesené působnosti.

Orgány SPOD se v rámci sociálně-právní ochrany dětí zaměřují na děti, jejichž rodiče nebo osoby odpovědné za jejich výchovu zemřeli nebo neplní, nevykonávají nebo zneužívají svou rodičovskou zodpovědnost. Sociálně-právní ochrana dětí se zaměřuje také na děti, které vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že:

- zanedbávají školní docházku,
- nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy,
- požívají alkohol nebo návykové látky,
- žijí se prostitutí,
- spáchaly trestný čin nebo, jde-li o děti mladší než patnáct let, spáchaly čin, který by jinak byl trestným činem (tzv. provinění),
- opakovaně nebo soustavně páchají přestupky nebo jinak ohrožují občanské soužití,
- opakovaně se dopouští útěků od rodičů nebo jiných fyzických nebo právnických osob odpovědných za výchovu dítěte (§ 6 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb.).

Od roku 2006 jsou města (ORP) také výrazněji finančně podporována státní účelovou dotací MPSV na výkon sociálně-právní ochrany dětí (a od roku 2022 se jedná o tzv. Transfer ze státního rozpočtu). Města počet sociálních pracovníků (i v oblasti náhradní rodinné péče) a kurátorů pro děti a mládež personálně posílila, ale i tak je těchto terénních sociálních pracovníků stále nedostatek. Není výjimkou, že dochází také k fluktuaci těchto pracovníků na

obecních úřadech. Důvodem nejsou pouze rozdílné platové tarify v porovnání se sociálními pracovníky např. sociálních služeb anebo působícími v jiných institucích stojících mimo obecní úřady, ale především vysoká odpovědnost a pracovní (i administrativní) zátěž, kdy sociální pracovníci pomáhají ohroženým rodinám a jejich dětem ve výrazně větší míře než kolegové z OSPOD v jiných krajích, což je doloženo také statistickými údaji kraje a MPSV.

V této oblasti je také důležitá koordinovaná spolupráce orgánů SPOD s dalšími subjekty, zejména se školami a školskými zařízeními (se středisky výchovné péče a s pedagogicko-psychologickými poradnami aj.), s Policíí ČR, městskou policií, soudy, státními zastupitelstvími a Probační a mediační službou ČR. V Ústeckém kraji působí také **meziresortní týmy na okresní úrovni nebo na úrovni obcí s rozšířenou působností** (tzv. týmy pro mládež nebo multidisciplinární týmy pro mládež), které jsou složeny ze zástupců výše uvedených institucí. Cílem těchto skupin je prohlubovat spolupráci, společně postupovat a volit opatření při péči o děti, zejména děti ohrožené sociálně nežádoucími jevy. V současné době tyto týmy nepůsobí ve všech částech kraje. Je žádoucí, aby tyto týmy působily ve všech správních obvodech nejen kraje, ale i ORP (popř. na okresní úrovni).

V minulém období podporoval snahu o provázanou spolupráci projekt odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR **Systém včasné intervence** (dále SVI)⁸. Tento informační a komunikační systém by měl umožňovat rychlou výměnu informací o ohroženém dítěti (v pozici pachatele, svědka nebo oběti trestné činnosti) a zároveň propojoval jednotlivé aktéry. Tento projekt byl v roce 2014 předán na MPSV, kdy byl odložen jako neprioritní záležitost. V Ústeckém kraji byl systém zaveden v Mostě a v Litvínově, v současné době je provozován pouze v Mostě (v ČR pak ve 30 ORP). Je žádoucí, aby i v oblasti péče o ohrožené děti byl v rámci celé ČR zřízen jednotný informační systém, který bude gesčně zakomponován do struktur MPSV.

Technickou podporou pro činnost orgánů činných v trestním řízení a pro orgány SPOD jsou **speciální výslechové a pohovorové místnosti**⁹. Jedná se o místnost zásadně se odlišující od tradičních kanceláří policie a úřadů, uzpůsobenou tak, aby nutný pobyt dětí v ní byl co nejméně traumatizující. Výslech nebo pohovor s dítětem, popř. s dospělým, který je obětí nebo svědkem závažné trestné činnosti, v takovéto místnosti je veden ve spolupráci s odborníkem (policistou, pracovníkem orgánu SPOD atd.). V Ústeckém kraji byl ze strany kraje a ORP podporován vznik těchto speciálních místností na pracovištích Policie ČR a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností za pomoci státních účelových dotací v programu Prevence kriminality v Ústeckém kraji a to tak, aby v kraji byla dostatečná síť s minimální dojezdovou vzdáleností. Jednotlivé speciální místnosti rozdělujeme do 3 stupňů:

1. speciální výslechová místnost – dle standardů MV ČR – tyto místnosti jsou zřízeny na územních pracovištích Policie ČR. Speciální výslechové místnosti jsou zřízeny i na úřadech měst Chomutova, Kadaně, Ústí n. L., Litoměřicích a Žatci.
2. výslechová místnost – technické vybavení je dle standardů policie (není k dispozici monitorovací místnost jako v případě speciální výslechové místnosti) – místnost je zřízena na Magistrátu města Mostu.

⁸ Cílem SVI je zajištění propojení a komunikace institucí působících v oblasti prevence kriminality a sociálně-právní ochrany dětí a mládeže. V tomto systému vykonávají orgány sociálně-právní ochrany dětí, Policie ČR, obecní policie, soudy, státní zastupitelství, Probační a mediační služba, úřady práce, zdravotní a školské orgány a nevládní organizace systematickou a kontinuální práci s kriminálně rizikovými dětmi a jejich rodinami.

⁹ Interiér výslechové místnosti je přizpůsoben dětské klientele (např. vymalování místnosti vhodnými barvami, výzdoba, hračky, obrázky, vhodný nábytek, knihy, flip chart, dětská magnetická tabule, květiny ...) tak, aby co nejvíce navozoval pocit bezpečí a pohody. Vybavení místnosti však nesmí vést k nežádoucímu rozptýlení pozornosti dítěte a zároveň musí být využitelné nejen pro výslech velmi malých dětí, ale také pubescentů. Nezbytnou součástí vybavení jsou také demonstrační pomůcky – panenky (např. Jája a Pája) – podrobněji: <http://www.mvcr.cz/clanek/standard-vybaveni-specialni-vyslechove-mistnosti-pro-detskeho-ucastnika-trestniho-rizeni.aspx>.

3. pohovorová místnost – má pouze základní technické vybavení (PC s příslušenstvím, příp. kamerou a jiným vybavením) – místnosti jsou zřízeny na všech obecních úřadech obcí s rozšířenou působností v kraji (dle požadavků standardů kvality sociálně-právní ochrany) a vybaveny „bytovým“ nábytkem a dekoracemi pro vytvoření příjemného domácího prostředí.

Speciální výslechové místnosti jsou umístěny ve většině velkých měst. Chybí pouze v Děčíně a Teplicích. Je tedy vhodné, aby byly zřízeny i v těchto městech tak, aby byly všechny lokality Ústeckého kraje v dostupné vzdálenosti zasíťované. Snahou Ústeckého kraje je postupně tyto místnosti zavést i v těchto dvou lokalitách.

Významnou podporu pro činnost orgánů OSPOD představují sociální služby poskytované zejména **nestátními neziskovými organizacemi** (dále NNO) a také obcemi. Tyto organizace poskytují sociální služby (služby sociální prevence) – především pak sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi a programy zaměřené na sanaci rodiny. U mnoha rodin, které prošly kvalitním reintegračním programem, bylo dosaženo zlepšení jejich životní a sociální situace. Tím byly vytvořeny příznivé podmínky pro návrat dětí z institucionální péče (dětských domovů a výchovných ústavů) zpět do rodiny. Tyto programy jsou zaměřeny současně i na prevenci odebrání dětí z jejich původního prostředí a umístění do výchovného zařízení.

Vybrané statistické ukazatele u dětí a mladistvých

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR vydává každoročně Statistickou ročenku MPSV z oblasti práce a sociálních věcí. Z tohoto důvodu lze vybrané ukazatele Ústeckého kraje srovnávat se statistickými údaji ostatních krajů ČR. Vybrané údaje Ústeckého kraje byly doplněny i za rok 2021 a pro doplnění ponechány i údaje z roku 2020 (pro porovnání krajských statistik, kdy MPSV vydává ročenku ke konci roku a nejsou známy údaje v krajích za rok 2021). Podrobněji jsou tyto statistické údaje každoročně zpracovávány (vč. vývoje v časové řadě) v Bezpečnostní analýze Ústeckého kraje.

Děti v evidenci orgánu SPOD a pachatelé provinění

V České republice bylo v roce 2020 evidováno orgány SPOD – kurátory pro děti a mládež celkem 27 877 klientů – dětí a mladistvých (v roce 2019 to bylo 26 051 klientů). V Ústeckém kraji evidovali kurátoři v roce 2020 celkem 3 648 klientů (v roce 2019 to bylo 3 694 osob). V České republice zaujímá Ústecký kraj v této statistice 2. místo za Moravskoslezským krajem (4 478 klientů). V indexovém vyjádření zaujímá Ústecký kraj 1. místo, kdy průměr kraje činí 44,3 dětských klientů. Druhý, index Moravskoslezského kraje je 36,8 a republikový průměr činí 26,5 dětských klientů na 10 tisíc obyvatel.

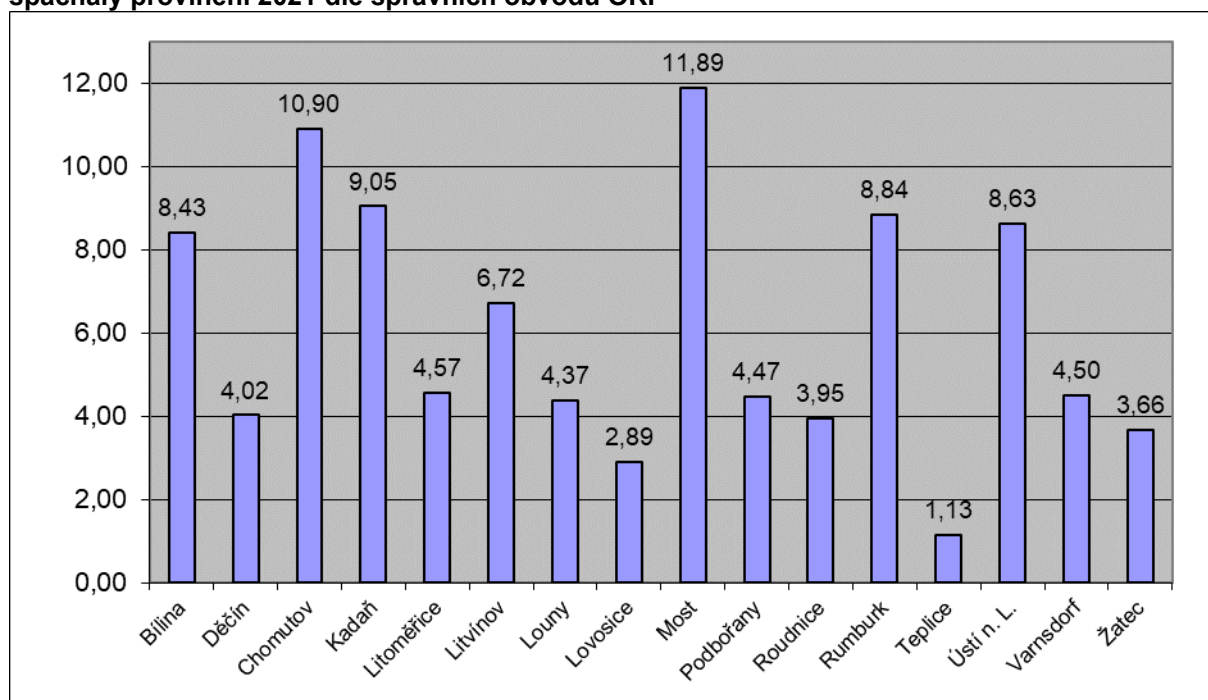
V roce 2020 evidovaly orgány SPOD (kurátoři pro děti a mládež) v České republice celkem 3 815 **pachatelů provinění**¹⁰. V roce 2019 to bylo 4 476 těchto osob do 18 let a z dlouhodobého hlediska je evidován každoroční pokles dětských pachatelů.

V Ústeckém kraji bylo zjištěno, že provinění spáchalo 541 osob mladších 18 let (2019 – 684 osob), které spáchaly provinění.

Mezi nejvíce rizikovou skupinu patří také děti na útěku z institucionální péče, děti ze sociálně slabší skupiny obyvatelstva a dále děti, které experimentují s užíváním návykových látek. Všechny uvedené skupiny mládeže jsou v Ústeckém kraji ve vysoké míře zastoupeny a je nezbytné s nimi pracovat. Proto je vhodné zaměřit se na práci s dětmi a mladistvými od primární přes sekundární po terciární prevenci.

¹⁰ *tzn. trestný čin nebo jinak trestný čin spáchaný mladistvými nebo dětmi dle definice zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění (dále zákon o soudnictví ve věcech mládeže*

Graf: indexy (počet pachatelů na 10 tis. obyvatel) evidovaných dětí a mladistvých, které spáchaly provinění 2021 dle správních obvodů ORP

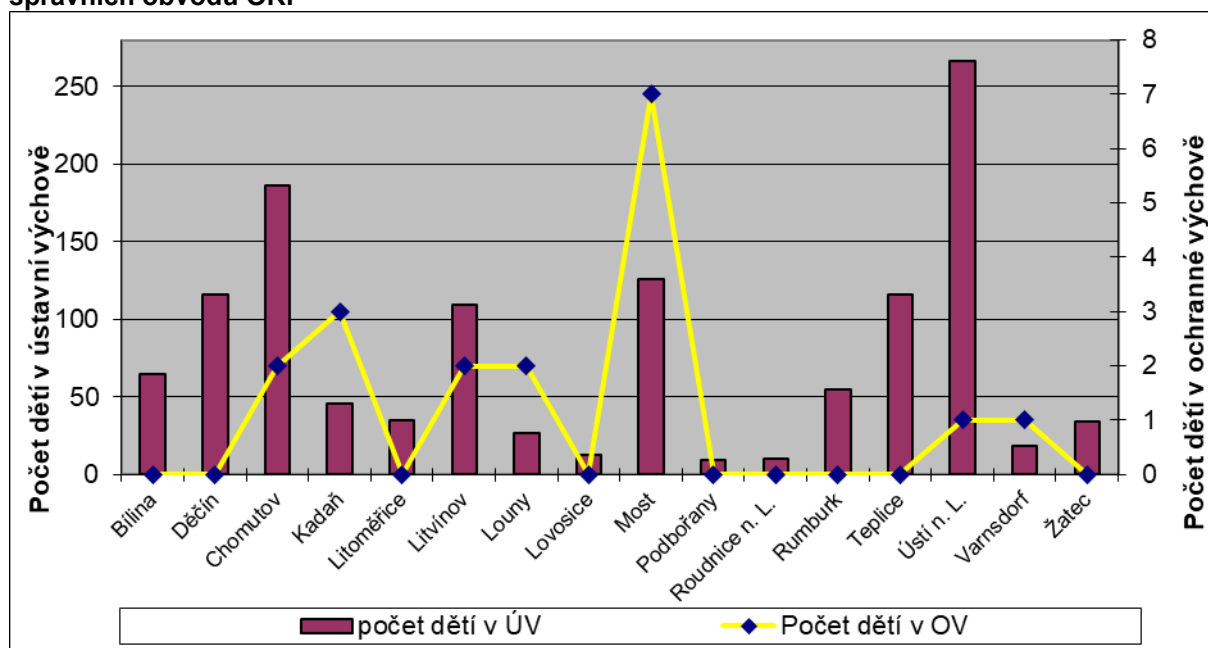
Zdroj dat: Ústecký kraj 2022

Děti a mladiství v institucionální péči (mimo ZDVOP)

V České republice bylo ve sledovaném období (2020) evidováno 5 833 dětí (v roce 2019 to bylo 6 195 dětí). K 31. 12. 2019 evidovaly orgány OSPOD Ústeckého kraje celkem 1 234 dětí do 18 let, v roce 2020 pak 1 279 dětí do 18 let, které byly na základě soudního rozhodnutí umístěny do školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Ústecký kraj zaujímá i v roce 2020 jednoznačně první místo. Z celkového počtu evidovaných dětí orgány SPOD byla 17 dětem v roce 2020 uložena ochranná výchova, v roce 2019 to bylo 11 dětem. V průměru vychází, že **v Ústeckém kraji bylo v roce 2020** evidováno 15,75 dětí v institucionální péči na 10 tisíc obyvatel (v roce 2019 to bylo 15; v roce 2018 pak 15,2). Z těchto podkladů je patrné, že není možné hovořit o určitém trendu, jde spíše o kolísavý stav. Republikový průměr pak činí 5,63 dětí na 10 tisíc obyvatel (2020).

Na druhou stranu je nutno ještě pro úplnost doplnit informaci o tom, že děti jsou umístěny také v institucionální péči na základě předběžného opatření soudu. Tyto statistiky se vzhledem k dočasnosti tohoto institutu nesledují. Zároveň zákonem na omezenou dobu jsou děti umisťovány také do krizového pobytového zařízení pro děti – tzv. zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (ZDVOP).

Graf: počet dětí a mladistvých umístěných ve školském zařízení pro výkon ÚV a OV 2021 dle správních obvodů ORP

Zdroj dat: Ústecký kraj 2022

Tabulka: Vybrané statistické údaje orgánů sociálně-právní ochrany dětí Ústeckého kraje

rok	počet dětí (s nařízenou ústavní a ochrannou výchovou) umístěných do školského zařízení k 31. 12.	index na 10 tisíc obyv.	počet dětí s trestnou činností	z toho dětí do 15 let	index celkové TČ na 10 tisíc obyv.
2017	1 213	14,7	588	267	7,15
2018	1 250	15,2	534	213	6,51
2019	1 234	15,0	684	349	8,33
2020	1 296	15,8	541	273	6,59
2021	1 249	15,2	529	226	6,45

Zdroj dat: Ústecký kraj 2022

3.6 Dospělí

Ústecký kraj se řadí, stejně jako v případě dětí a mladistvých, na přední místa ve vykazovaném počtu osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob. Zároveň je v něm vysoký počet osob, které jsou ve finanční tísní (předlužené osoby). Na výkon státní správy v oblasti podpory osob ohrožených sociálním vyloučením se zaměřují především obce s rozšířenou působností. Těmto skupinám poskytují odbornou pomoc (poradenství a jiné služby) také sociální kurátoři pro dospělé (v rámci sociální práce zajišťované obcemi II. a III. typu). Jejich pomoc je určena zejména osobám, které byly propuštěny ze školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy a věznic a osobám bez přístřeší.

Sociální pracovníci obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, kteří se věnují klientům ohroženým sociálním vyloučením z důvodu předchozí ústavní nebo ochranné výchovy nebo výkonu trestu, osobám, jejichž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby a osobám, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností (tzv. sociální kurátoři) pracují se svými klienty již v průběhu výkonu trestu a nabízejí klientům pomoc (tzv. předvýstupní poradenství). O pomoc žádají především klienti, kteří nemají rodinné zázemí. Nejčastěji se na kurátory obracují se žádostí o pomoc při vyřizování dávek pomoci v hmotné nouzi (pouze malá část klientů získá po výkonu trestu zaměstnání) a pomoc při

zajištění ubytování. Klientům je nabízeno především ubytování většinou v městských (či soukromých) ubytovnách nebo zařízeních azylového typu. V Ústeckém kraji v současné době stále ještě chybí kapacity v oblasti azylového bydlení, a to především pro jednotlivce – osoby v krizi, kteří potřebují zajištění přechodného bydlení po dobu, než si zajistí dostatečné podmínky např. po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Nedostatečný počet lůžek v těchto zařízeních (ubytovny, azylové domy, noclehárny, byty v režimu sociálního bydlení) je zejména v zimních měsících, kdy zájem osob bez přístřeší o ubytování výrazně stoupá. Osobám po propuštění z věznice (VTOS) jsou nabízeny i další služby, zejména rekvalifikační kurzy nebo programy penitenciární a postpenitenciární péče. Tyto programy se zaměřují na integraci osob ohrožených sociálním vyloučením a na jejich uplatnění na trhu práce. Kapacita resocializačních programů je v kraji nedostačující, a z tohoto důvodu je třeba ve větší míře podporovat realizaci programů zaměřených na resocializaci především mladých dospělých opouštějících zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy.

S osobami propuštěnými z výkonu trestu odnětí svobody nebo výkonu vazby pracují kromě tzv. sociálních kurátorů pro dospělé, kteří působí na obcích s rozšířenou působností také pracovníci probační a mediální služby a některé neziskové nestátní organizace (příkladem může být organizace Rubikon, která se zaměřuje zejména na umístění navrátilců z VTOS na trh práce).

Tabulka: Vybrané statistické údaje Ústeckého kraje

ROK	Počet osob propuštěných z vězení	Index na 10 tisíc obyv.	Osoby propuštěné ze školského zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy po dosažení zletilosti (v péči sociálního kurátora)
2017	1 397	17,5	146
2018	1 333	16,7	139
2019	1 203	15	92
2020	981	12,3	90
2021	873	10,9	88

Zdroj dat: Ústecký kraj a MPSV 2022

3.7 Podpora aktivit prevence kriminality

V rámci programu Prevence kriminality na místní Ministerstva vnitra každoročně žádá řada měst a obcí dotaci na své preventivní aktivity. Ve srovnání s ostatními kraji v ČR jde vždy o jednu z nejvyšších aktivit obcí a kraje a podpora preventivních aktivit ze strany MV nejvyšší, kdy v roce 2022 bylo podpořeno 34 projektů, kdy o dotaci žádalo 16 obcí v kraji. Podrobnější rozbor realizovaných preventivních projektů měst a obcí kraje je uveden v Bezpečnostní analýze Ústeckého kraje. Rozlišujeme tři základní typy preventivních opatření:

- 1. Sociální prevence** – je orientována na odstranění příležitostí k páčání trestné činnosti. Vytváří a podporuje aktivity zaměřené na socializaci a změnu nepříznivých společenských a ekonomických podmínek prostředí, které produkuje pachatele trestné činnosti. Na realizaci sociálně-preventivních aktivit, jejichž škála je poměrně široká (volnočasové aktivity, nízkoprahová, poradenská a krizová zařízení, resocializační a rekvalifikační programy, azylové a chráněné bydlení, terénní sociální práce) se významnou měrou podílejí samosprávy obcí a zejména nestátní neziskové organizace. Pozornost je zaměřována především na mládež ohroženou sociálně nežádoucími jevy.
- 2. Situační prevence** – je zaměřena na minimalizaci a eliminaci příležitostí k páčání trestné činnosti. Staví na zkušenosti, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitých místech a za určitých okolností. Zvyšuje pravděpodobnost odhalení pachatele a snižuje potencionální zisk z trestné činnosti. Škála aktivit je široká od legislativní iniciativy, organizaci bezpečnostní struktury a realizaci různých

technických opatření. Za nejefektivnější projekty v této oblasti jsou považovány projekty zřizování městských kamerových dohlížecích systémů a pultů centralizované ochrany. Nejčastěji tyto aktivity realizují obce v samosprávné působnosti a Policie ČR.

- 3. Informování občanů o možnostech a způsobech ochrany před trestnou činností** – cílem je poskytování objektivních a včasných informací o sociálně nežádoucích, jevech a rizikovém chování a o příčinách těchto jevů. Informování veřejnosti o nejčastějších typech trestné činnosti a o způsobech jejich páčání a o místech a časech jejich výskytu. Poskytování rad, návodů a doporučení o způsobech a možnostech ochrany před trestnou činností prostřednictvím médií, přednášek, besed, tiskovin a poradenských služeb.

Preventivní aktivity se realizují v celostátním, regionálním i místním rámci, a to na úrovni primární, sekundární a terciární prevence.

4 SWOT ANALÝZA

SWOT analýza identifikuje silné a slabé stránky systému prevence, příležitosti a rizika pro oblasti prevence kriminality a sociální prevence. Pro další práci se SWOT analýzou při návrhu cílů a opatření strategie kraje bude zvolen přístup eliminace slabých stránek za využití příležitostí.

SWOT analýza byla sestavena členy Pracovní skupiny pro prevenci kriminality Ústeckého kraje, kteří mají dlouholetou praxi v oblasti prevence kriminality a sociální prevence v Ústeckém kraji. Jedná se zejména o zástupce samospráv (obecních a krajské), Policie ČR, Probační a mediační služby ČR, městské policie a nestátních neziskových organizací realizujících aktivity z oblasti prevence kriminality a sociální prevence.

silné stránky	slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - vysoká profesní odbornost zástupců subjektů působících v oblasti prevence na krajské a lokální úrovni (9) - rostoucí zapojení samospráv do financování preventivních aktivit (7) - stabilní financování prevence kriminality ze strany MV (6) - vysoká pozornost zástupců subjektů působících v oblasti prevence zaměřená na rozvoj této oblasti (5) - vytvoření základní sítě služeb sociální prevence v kraji (5) - plánování sociálních služeb na území kraje a obcí (5) - dostatečné množství aktérů v rámci systému preventivních aktivit (3) - schopnost získávat a čerpat finanční prostředky na služby z různých zdrojů (3) - podpora práce s oběťmi trestných činů a domácího násilí (1) 	<ul style="list-style-type: none"> - nárůst počtu lidí žijících v sociálně vyloučených lokalitách kraje (7) - nárůst počtu sociálně vyloučených lokalit v kraji (5) - nedostatečná provázanost preventivních aktivit, programů a financování (5) - nedostatečný systém primární prevence na školách (formální přístup, nedostatek programů) (5) - nedostatečná součinnost zúčastněných subjektů v oblasti prevence (4) - nerovnoměrné pokrytí některých preventivních služeb (resocializační programy, sociální služby) (4) - nesoulad mezi prioritami na státní a lokální úrovni (3) - absence krajského dotačního programu sekundární prevence (3) - nedostatečné zakotvení prevence v legislativě ČR (3) - absence víceletého financování v oblasti prevence (3) - nedostatečný přístup některých samospráv k zapojení do systému prevence (2) - neprovázaná síť poradenských a preventivních zařízení (1) - absence práce s rodinným systémem pachatelů (0)
Příležitosti	Rizika
<ul style="list-style-type: none"> - podpora rozvoje vzájemné spolupráce subjektů zapojených do systému prevence (8) - podpora komplexního a 	<ul style="list-style-type: none"> - vysoký výskyt sociálně nežádoucích jevů (7) - tolerance společnosti k sociálně nežádoucím jevům (6)

<p>systematického přístupu k řešení bezpečnostních a sociálních problémů na území obcí a kraje (8)</p> <ul style="list-style-type: none"> - vytvoření krajského dotačního programu na prevenci kriminality (zahrnující sekundární prevenci) (8) - využití zkušeností s řešením bezpečnostních problémů nejen v sociálně vyloučených lokalitách – příklady dobré praxe (7) - možnost financování z fondů EU (5) - zapojení více subjektů do systému prevence (3) 	<ul style="list-style-type: none"> - nárůst počtu osob, které jsou sociálně vyloučené či jsou tímto vyloučením ohroženy (6) - řízená migrace osob ohrožených sociálním vyloučením (6) - výskyt nových typů kriminality a s ním spojená latence (6) - negativní socio-demografické ukazatele v kraji (3) - přerozdělování finančních prostředků v dotačních programech zaměřených na prevenci (3) - rostoucí dysfunkce rodin (3) - kumulace pracovních činností u pracovníků prevence (2) - nevytvoření krajského dotačního programu zahrnujícího sekundární prevenci (2)
--	--

Pracovní skupina PK při tvorbě tohoto materiálu vycházela nejen z výstupů dostupných analýz, ale zejména z vlastní odborné praxe a také z poznatků (informací „z terénu“), zejména pak od sociálních a terénních pracovníků obcí a poskytovatelů sociálních služeb, kteří se v lokalitách pohybují denně a pomáhají jedincům či rodinám s dětmi řešit jejich náročné životní situace nebo adekvátní pomoc zajišťují. Jejich místní znalost neuzastupitelná.

V posledních letech došlo k dalšímu nárůstu míst, které lze označit za sociálně vyloučenou lokalitu. Zároveň tato místa obývá opět více obyvatel než v minulosti, z tohoto důvodu byla členy pracovní skupiny označena jako jedna z nejslabších stránek a také rizikovým faktorem.

Dalším „významným“ slabým místem je označena opět neprovázanost preventivních aktivit, programů a jejich financování. Zároveň je vnímán jako nedostatečný systém v oblasti specifické primární prevence rizikového chování dětí na školách.

Silnou stránkou je vnímána vysoká profesní odbornost zástupců subjektů působících v oblasti prevence na krajské a místní úrovni, ale i rostoucí zapojení samospráv do realizace preventivních aktivit na svém území nejen prostřednictvím dotačních programů (Ministerstva vnitra aj.), ale také poskytováním vlastních prostředků. Pozitivně je hodnocena vytvořená základní síť sociálních služeb Ústeckého kraje, kdy právě v rámci plánování, podpory a rozvoje sociálních služeb, ale také služeb sociální prevence došlo k systematizaci dané oblasti.

Příležitost spočívá v pokračování a dalším prohlubování spolupráce subjektů zapojených do systému prevence kriminality a tím i podporovat komplexní přístup v této oblasti, ve vzájemném předávání zkušeností mezi jednotlivými partnery, v možnosti financovat některé nedostatečně zastoupené či nerovnoměrně pokryté aktivity i prostřednictvím dotace kraje aj. Rizika pro oblast prevence představují stále vysoký výskyt trestné činnosti, ale i počtu sociálně nežádoucích jevů. Dalším rizikem zůstává účelové sestěhovávání osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených do vybraných lokalit na území celého kraje především s levným bytovým fondem (následná kumulace problémů) a přesun kriminality do oblasti virtuální reality či tolerance společnosti k vybraným druhům sociálně nežádoucích jevů.

5 CÍLE A OPATŘENÍ

5.1 Obecný cíl

Podpora a rozvoj funkčního systému prevence kriminality na krajské a místní úrovni přispívající ke zvyšování bezpečí občanů Ústeckého kraje. Ústecký kraj je bezpečným místem pro jeho obyvatele i návštěvníky.

Konkrétně je míněno:

- přispívat ke snižování míry kriminality, resp. pro zabránění její eskalaci využíváním dosud osvědčených nástrojů a opatření,
- preventivními opatřeními snižovat intenzitu dopadů kriminality na jednotlivce nebo skupiny
- zvyšovat míru bezpečí v kraji a posilovat pocit bezpečí obyvatel v kraji,
- realizovat a podporovat aktivity v oblasti informování a aktivizace občanů Ústeckého kraje
- průběžně sledovat a vyhodnocovat trendy kriminality (či jiných rizikových jevů) na území kraje a podle jejich povahy aplikovat stávající, či navrhnout nová opatření (včas reagovat na nové situace),
- uplatňovat pro kraj relevantní doporučení a postupy vyplývající ze Strategie prevence kriminality ČR,
- informovat občany Ústeckého kraje o preventivních aktivitách, podporovat jejich aktivitu, osobní zapojení
- propojovat všechny aktéry v jednotném systému PK.

5.2 Cílové skupiny

Pozornost je zaměřena především na oběti trestné činnosti a nejvíce ohrožené obyvatele – zvláště zranitelné osoby (včetně jejich rodin), které se stávají oběťmi trestné činnosti (krádeží, loupežných přepadení, podvodů, kyberšikany), ale i oběťmi např. domácího násilí. Cílové skupiny se mohou tak objevit i v opačných rolích – nejen jako oběti (např. oběti domácího násilí), tak i v roli pachatelů trestné a přestupkové činnosti. Významnou cílovou skupinu v kraji představují osoby ohrožené sociálním vyloučením, právě tak mladí dospělí, kteří opouštějí péči nahrazující péči rodičů – institucionální péči a náhradní rodinnou péči¹¹.

Cílovou skupinou jsou i pachatelé trestné, přestupkové činnosti, na které jsou zaměřeny nejen aktivity směřující k jejich odhalení, ale též aktivity preventivní nebo restorativní.

Obecně lze konstatovat, že prevence se zaměřuje na všechny obyvatele kraje a jeho návštěvníky.

Cílové skupiny v pořadí podle priorit:

1. obyvatelé nejvíce ohrožení trestnou činností (zvláště zranitelné osoby), oběti trestné činnosti a oběti domácího násilí
2. osoby opouštějící školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy, osoby opouštějící pěstounskou péči či zařízení vyžadující mimořádnou okamžitou pomoc
3. osoby ohrožené sociálním vyloučením
4. pachatelé trestné činnosti a přestupků
5. odborná veřejnost působící v oblasti prevence
6. široká veřejnost – občané Ústeckého kraje, návštěvníci kraje

Podporované typy preventivních aktivit:

- oblast primární prevence

¹¹ např. dětské domovy, výchovné ústavy, ZDVOP – zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, pěstounská péče

- podpora nespécifické školské primární prevence
 - podpora specifické školské primární prevence
 - podpora situační primární prevence
 - podpora prorodinných aktivit
- oblast sekundární prevence
 - aktivity směřující k podpoře obětí trestné činnosti
 - aktivity směřující k podpoře rodin s dětmi, předcházející sociálně nežádoucím jevům
 - aktivity směřující k předcházení sociálně nežádoucích jevů dětí a mladistvých
 - aktivity podporující protidrogovou prevenci
 - podpora situační sekundární prevence
 - oblast terciární prevence
 - podpora preventivních aktivit v oblasti protidrogové prevence
 - podpora preventivních aktivit při práci s pachateli trestné činnosti a přestupků

5.3 Dílčí cíle a opatření

Cíl 1: Zapojení široké veřejnosti do systému prevence kriminality

Stručný popis cíle:

V rámci systému prevence kriminality jsou občanům i odborné veřejnosti předávány informace o preventivních aktivitách a ochraně obyvatel před trestnou činností, pomoci obětem trestné činnosti, možnostech práce s pachateli TČ a přestupků. Osvěta je jednou ze základních metod práce s laickou a odbornou veřejností. Aktivní přístup obyvatel a jejich zapojení do preventivních aktivit je základním pilířem zvyšování bezpečnosti na daném území.

Jedná se především o tyto aktivity:

- informování veřejnosti o systému prevence kriminality v Ústeckém kraji a jejich zapojení do preventivních aktivit na místní i krajské úrovni,
- pořádání různých preventivních a edukativních akcí pro laickou i odbornou veřejnost - seminářů, workshopů, konferencí,
- prezentace příkladů dobré praxe, které jsou využitelné v dalších obcích – úspěšné komunitní projekty založené na spolupráci subjektů v lokalitě a řešící konkrétní problémy lokality
- podpora k aktivnímu zapojení obyvatel do prevence kriminality např. vhodným technickým zabezpečením majetku nebo dodržováním bezpečného chování
- podpora osvědčených projektů s přímým zapojením obyvatel do prevence zejména v lokalitách a místech se zvýšeným rizikem – asistent prevence kriminality, domovník–preventista, školní dohledová služba, bezpečnostní dobrovolník

Opatření:

- zajištění informovanosti o systému prevence a preventivních aktivitách při využití všech dostupných prostředků
- posilování zájmu veřejnosti o preventivní aktivity a její participace

opatření 1.1	Zajištění informovanosti o systému prevence a preventivních aktivitách při využití všech dostupných prostředků
stručný popis opatření	Zajištění informovanosti prostřednictvím: <ul style="list-style-type: none"> - webových stránek a sociálních sítí kraje, obcí, Policie ČR a dalších subjektů (i prostřednictvím nových technologií) - mediálních prostředků – tiskoviny, rozhlas, televize - veřejné prezentace preventivních programů prostřednictvím konferencí, seminářů, workshopů, besed, kulatých stolů, výstav pro odbornou a laickou veřejnost včetně prezentace příkladů dobré praxe (i v online prostředí) - letáků, spotů a jinými způsoby sdělení - informačních kampaní - předáváním informací mezi samotnými účastníky preventivních aktivit (peer programy)
předpokládané dopady	<ul style="list-style-type: none"> - vyšší informovanost cílových skupin o systému prevence, dostupných službách a aktuálních rizicích, možnostech prevence, způsobech řešení rizikových a jiných situací - snadnější dostupnost informací pro cílové skupiny - snadnější orientace v systému prevence - změna postoje veřejnosti k prevenci kriminality (aktivnější přístup k předcházení trestné činnosti) - lepší dostupnost příkladů dobré praxe pro partnery působící v oblasti prevence kriminality, ale také pro veřejnost - zvýšení efektivity realizovaných aktivit (možnosti využití příkladů dobré praxe také v jiných lokalitách nebo podmínkách) - prohloubení spolupráce partnerů při společné realizaci aktivit
stručný popis cílové skupiny	<ul style="list-style-type: none"> - odborná veřejnost (pracovníci veřejných i nestátních neziskových organizací působících v oblasti prevence i mimo ni) - veřejnost (občané kraje či návštěvníci)
předpokládané finanční náklady	v rámci provozních nákladů dotčených organizací nebo v rámci projektových záměrů
hlavní finanční zdroje	Ústecký kraj, obce, státní rozpočet (v rámci programu PK MV), PČR, dotační programy EU, další státní či jiné zdroje
předpokládaní realizátoři	Ústecký kraj, obce, PČR, NNO, PMS či jiné orgány veřejné správy
časový horizont	průběžně po dobu platnosti strategie
předpokládané výstupy opatření	<ul style="list-style-type: none"> - konference, semináře, besedy, kulaté stoly, workshopy, přednášky aj. - informace soustředěné v sekcích na webových stránkách kraje, obcí a dalších subjektů - informační kampaně - články (v obecních a krajských novinách a časopisech či jiných médiích), rozhovory, reportáže, spoty - zvýšená informovanost odborné i laické veřejnosti - sdílení příkladů dobré praxe

opatření 1.2	Posilování zájmu veřejnosti o preventivní aktivity a její participace
stručný popis opatření	<ul style="list-style-type: none"> - informování obyvatel o možnostech a způsobech ochrany osob a majetku - informační kampaně či jiné způsoby informování určených pro veřejnost a zaměřených na posílení aktivního přístupu obyvatel k ochraně majetku a osob - podpora a šíření osvědčených projektů s přímým zapojením obyvatel do prevence – asistent prevence kriminality, domovník–preventista, školní dohledová služba, bezpečnostní dobrovolník aj. - všímavost občanů k protiprávnímu jednání a jeho oznamování (předcházení latentní kriminalitě)
předpokládané dopady	<ul style="list-style-type: none"> - větší zapojení a odpovědnost veřejnosti k prevenci (ochraně vlastí nebo jiné osoby a majetku) - zlepšení úrovně bezpečnosti a veřejného pořádku v obcích (nejen sociálně vyloučených a rizikových lokalitách) a okolí - snižování příležitostí k páčání trestné činnosti - snižování rizikového chování veřejnosti
stručný popis cílové skupiny	<ul style="list-style-type: none"> - občané kraje
předpokládané finanční náklady	v rámci provozních nákladů dotčených organizací nebo v rámci projektových záměrů
hlavní finanční zdroje	Ústecký kraj, obce, státní rozpočet (v rámci programu PK MV), PČR, další státní či jiné zdroje, dotace EU
předpokládaní realizátoři	Ústecký kraj, obce, PČR, NNO a další subjekty
časový horizont	průběžně po dobu platnosti strategie
předpokládané výstupy opatření	<ul style="list-style-type: none"> - výstupy mají přímou návaznost na výstupy v opatření 1.1 - asistenti prevence kriminality působící v sociálně vyloučených lokalitách a lokalitách nejen s vyšším výskytem sociálně nežádoucích jevů - bezpečnostní dobrovolníci působící na území kraje - domovníci – preventisté působící nejen v bytových domech ve vlastnictví obcí - školní dohledové služby působící v obcích kraje - zapojení a spolupráce veřejnosti v preventivních aktivitách

Cíl 2: Spolupráce partnerů jako základ kvalitní prevence

Stručný popis cíle:

Systém prevence kriminality zahrnuje široké spektrum činností, které jsou zajišťovány různými subjekty na místní, krajské i celostátní úrovni. Pro funkčnost a efektivnost je nezbytná spolupráce všech zainteresovaných subjektů a koordinace jejich činností ze strany krajského úřadu ÚK (tvoří základní pilíř kvalitní prevence):

- podpora kooperace subjektů v oblasti primární, sekundární a terciární prevence

- zachování a podpora činnosti Pracovní skupiny pro prevenci kriminality Ústeckého kraje (prohloubení spolupráce aktérů, výměna informací, tvorba strategického dokumentu, hodnocení projektů prevence),
- pravidelná spolupráce krajského úřadu s preventisty (manažery PK) na obcích, předávání aktuálních informací aj.,
- posilování funkčního systému prevence kriminality na všech úrovních (spolupráce subjektů, provázanost preventivních aktivit, koncepční financování projektů),
- posilování komplexního a systematického přístupu k řešení bezpečnostních a sociálních problémů na úrovni obcí a kraje,
- zlepšení spolupráce participujících institucí,
- metodická podpora krajského úřadu (manažera PK a dalších odborníků) při přípravě a realizaci preventivních aktivit v obcích,
- podpora obcí a dalších partnerů, kteří mají zájem vstoupit do systému prevence kriminality (nově zapojených)

Opatření:

- Podpora systému prevence kriminality, prohlubování spolupráce a zvyšování odbornosti
- Technická podpora institucí a pracovníků

opatření 2.1	Podpora systému prevence kriminality, prohlubování spolupráce a zvyšování odbornosti
stručný popis opatření	<ul style="list-style-type: none"> - podpora činnosti krajské pracovní skupiny pro prevenci kriminality - metodické vedení obcí, pracovních skupin či jiných platforem na místní a regionální úrovni – podpora jejich činnosti, spolupráce a koordinace, sdílení a předávání příkladů dobré praxe, výměna zkušeností - pravidelná setkávání manažerů prevence kriminality obcí a pracovníků dalších partnerů - zapojování dalších partnerů do systému prevence a jejich zapojení do projektů realizovaných napříč oblastmi prevence - zajištění či realizace vzdělávacích aktivit – odborné semináře, workshopy, konference, kulaté stoly, supervize - distribuce informačních materiálů, sylabů, metodik - předávání informací k novým formám kriminality
předpokládané dopady	<ul style="list-style-type: none"> - provázanost aktivit (jejich komplexnost) a společná realizace projektů – zvýšení jejich efektivity - zlepšení vzájemné posílení spolupráce a zvýšení informovanosti - rozvoj odbornosti a kompetencí pracovníků participujících institucí - zvyšování kvality a efektivity prevence
stručný popis cílové skupiny	<ul style="list-style-type: none"> - Ústecký kraj, obce, PČR, NNO, PMS či jiné orgány veřejné správy a neziskového sektoru (odborná veřejnost – manažeri prevence kriminality kraje a obcí, preventisté státní a obecních policí, pracovníci obcí – OSPOD, soc. práce, PMS, věznic, pracovníci poskytovatelů sociálních služeb aj.)

předpokládané finanční náklady	v rámci provozních nákladů dotčených organizací nebo v rámci projektových záměrů
hlavní finanční zdroje	Ústecký kraj, obce, státní rozpočet (v rámci programu PK MV), PČR, další státní či jiné zdroje, dotace EU
předpokládání realizátoři	Ústecký kraj, MV, obce, instituce a odborníci působící v oblasti prevence, akreditované a certifikované subjekty (vzdělávací agentury aj.)
časový horizont	průběžně po dobu platnosti strategie
předpokládané výstupy opatření	<ul style="list-style-type: none"> - Funkční a spolupracující institucionální síť (instituce, pracovní skupiny, komise či jiné platformy) - odborníci spolupracující na všech úrovních prevence - provázané aktivity - semináře, workshopy, konference, konzultace, supervize - včasná reakce na nové formy kriminality – informace veřejnosti

opatření 2.2	Technická podpora institucí a pracovníků
stručný popis opatření	<ul style="list-style-type: none"> - materiální a technická podpora institucí a jejich pracovníků - speciální výslechové a pohovorové místnosti – funkční síť v celém ÚK, příp. dovybavení místností a jejich modernizace
předpokládané dopady	<ul style="list-style-type: none"> - prevence a zmírňování sekundární viktimizace obětí trestné činnosti - nestresující a přívětivé prostředí při jednání s dětmi nebo s ostatními zvláště zranitelnými osobami - zvyšování kvality a efektivity práce odborných pracovníků - zvýšení kompetencí pracovníků institucí působících v oblasti prevence
stručný popis cílové skupiny	<ul style="list-style-type: none"> - odborná veřejnost - oběti (zvláště zranitelné oběti), svědci a pachatelé trestné činnosti
předpokládané finanční náklady	v rámci provozních nákladů dotčených organizací nebo v rámci projektových záměrů
hlavní finanční zdroje	Ústecký kraj, obce, státní rozpočet (v rámci programu PK MV), PČR, další státní či jiné zdroje, dotace EU
předpokládání realizátoři	Ústecký kraj, MV, obce, PČR a další partneři
časový horizont	průběžně po dobu platnosti strategie
předpokládané výstupy opatření	<ul style="list-style-type: none"> - funkční síť speciálních výslechových a pohovorových místností v Ústeckém kraji - další materiální a technické vybavení institucí a jejich pracovníků

Cíl 3: Sběr dat a jejich analýza

Stručný popis cíle:

Znalost prostředí je základem pro plánování prevence. Systém prevence kriminality disponuje daty a informacemi, které jsou sdíleny relevantními partnery. Data jsou vzájemně porovnávána v místě a čase. Informace jsou získávány z prostředí, kde je prevence realizována a rozvíjena:

- analýza trestných činů (vybraných přestupků), rizikového chování či dalších jevů a jejich implementace,
- aktualizace nabídky služeb a potřeb cílových skupin (nejen v sociálně vyloučených lokalitách),
- monitoring rizikových lokalit a jevů
- identifikace nových forem trestné činnosti a návrh vhodných preventivních opatření,
- zacílení preventivních aktivit na aktuální potřeby obcí.

Opatření:

- sběr dat relevantních pro efektivní plánování a realizaci preventivních aktivit na území kraje a jejich aktualizace
- aktualizace Bezpečnostní analýzy kraje

opatření 3.1	Sběr dat relevantních pro efektivní plánování a realizaci preventivních aktivit na území kraje a jejich aktualizace
stručný popis opatření	<ul style="list-style-type: none">- tvorba a aktualizace analytických dokumentů napříč subjekty působícími v oblasti prevence kriminality- realizace analýz v rámci ÚK (např. analýza pocitu bezpečí)- vzájemné sdílení dat (analýz) mezi relevantními partnery- monitoring rizikových lokalit a jevů- pravidelné roční průběžné vyhodnocení plnění cílů a opatření strategického dokumentu předkládané na vědomí orgánům Ústeckého kraje
předpokládané dopady	<ul style="list-style-type: none">- zvýšení kvality koncepčních a strategických dokumentů- programy a projektové aktivity zpracované na základě relevantních dat – zvýšení jejich efektivity- prohloubení spolupráce partnerů v oblasti prevence kriminality a sociální prevence- zvýšení informovanosti z oblasti prevence
stručný popis cílové skupiny	<ul style="list-style-type: none">- odborná i laická veřejnost
předpokládané finanční náklady	v rámci provozních nákladů dotčených organizací nebo v rámci projektových záměrů
hlavní finanční zdroje	Ústecký kraj, obce, státní rozpočet (v rámci programu PK MV), PČR, další státní či jiné zdroje, dotace EU, UJEP
předpokládání realizátoři	Ústecký kraj, MV a další ústřední správní úřady, obce, PČR a další partneři
časový horizont	průběžně po dobu platnosti strategie
předpokládané výstupy opatření	<ul style="list-style-type: none">- analytické dokumenty obsahující relevantní data, statistiky, interpretace jevů

	- identifikace strategie chování občanů ve vztahu k pocítovaným či identifikovaným rizikům
--	--

opatření 3.2	Aktualizace Bezpečnostní analýzy kraje
stručný popis opatření	- pravidelný sběr dat, analýza kriminality na území kraje, socio-demografická analýza a institucionální analýza - analýza rizikovosti lokalit v kraji - provázanost s dalšími analytickými dokumenty kraje a dalších subjektů
předpokládané dopady	- zvýšení kvality koncepčních a strategických dokumentů kraje a obcí - programy a projektové aktivity zpracované na základě relevantních dat – zvýšení jejich efektivity - prohloubení spolupráce partnerů v oblasti prevence kriminality a sociální prevence - analýzy nových forem trestné činnosti a jejich ukotvení ve strategických dokumentech
stručný popis cílové skupiny	- odborná a laická veřejnost
předpokládané finanční náklady	v rámci provozních nákladů Ústeckého kraje
hlavní finanční zdroje	Ústecký kraj
předpokládaní realizátoři	Ústecký kraj
časový horizont	každoročně po dobu platnosti strategie
předpokládané výstupy opatření	- pravidelná (roční) aktualizace bezpečnostní analýzy kraje

Cíl 4: Realizace programů a aktivit na všech úrovních prevence

Stručný popis cíle:

Realizace širokého spektra preventivních aktivit je založena na komplexním přístupu spolupracujících partnerů (viz Cíl 2). Preventivní aktivity se vzájemně doplňují nebo na sebe navazují, jsou realizovány dle potřeby na základě zjištěných problémů v lokalitě (obci). Preventivní aktivity jsou financovány z rozpočtu kraje, obcí a dalších zdrojů. Aktivní zapojení kraje i obcí, popř. dalších partnerů do dotačních programů zaměřených na prevenci a boje proti sociálnímu vyloučení.

Jedná se zejména o podporu služeb/obcí reagujících na potřebu prevence:

- podporu různorodých programů zaměřených na prevenci patologického jednání v lokalitě,
- existence dotačních programů kraje, obcí, zaměřených na prevenci kriminality a sociální prevenci,
- zajištění preventivních aktivit reagující na cílové skupiny a aktuální problémy v lokalitách,

- iniciace udržení a dle potřeby i rozšíření služeb podpory obětí trestné činnosti a domácího násilí,
- podporu programů pro děti a mládež zaměřené na specifickou primární prevenci rizikového chování,
- podporu stávajících a popř. vzniku dalších programů pro děti a mládež s výchovnými problémy a kriminálními vzorci chování (investice do sekundární a terciární prevence – předcházení recidivě),
- práce s pachateli trestné činnosti a přestupků na předcházení jejich další trestné činnosti.

Opatření:

- Podpora a realizace preventivních aktivit sociální prevence
- Podpora a realizace aktivit situační prevence
- Zajištění stabilního financování preventivních aktivit

opatření 4.1	Podpora a realizace preventivních aktivit sociální prevence
stručný popis opatření	<ul style="list-style-type: none"> - podpora sociálních služeb sociální prevence (základních i vybraných fakultativních činností) - podpora psychologických, resocializačních, probačních, terapeutických a jiných programů - podpora sociálních projektů úrovně primární, sekundární a terciární prevence - podpora projektů školské specifické primární prevence rizikového chování (nejen akreditovaných) - aktivity zaměřené na pomoc osobám v tíživé finanční a životní situaci
předpokládané dopady	<ul style="list-style-type: none"> - předcházení a snižování sociálního vyloučení ohrožených osob, podpora jejich integrace do společnosti a na pracovní trh - prevence rizikového chování cílových skupin - prevence přestupků, trestné činnosti a recidivy dětí, mladistvých a dospělých, popř. snížení závažnosti páchané trestné činnosti - zvýšení kompetencí jedinců a rodin (schopnost řešit životní události společensky přijatelným způsobem) - stagnace a pokles umístování dětí do náhradní výchovy, popř. zkrácení doby jejich pobytu mimo rodinu - větší podpora osobám ohroženým trestnou činností jiných osob (obětí trestné činnosti) - předávání informací o možnostech realizace preventivních programů, - předávání dobré praxe
stručný popis cílové skupiny	<ul style="list-style-type: none"> - osoby ohrožené sociálním vyloučením nebo již sociálně vyloučené - oběti a pachatelé trestné a přestupkové činnosti - děti a mládež (nejen s poruchami chování nebo pachatelé provinění) - pachatelé trestné činnosti - osoby opouštějící institucionální nebo cizí péči

předpokládané finanční náklady	dle projektových záměrů (nákladů na služby) dotčených organizací
hlavní finanční zdroje	státní rozpočet, Ústecký kraj, obce, další státní či jiné zdroje, dotace EU
předpokládání realizátoři	realizátoři služeb a programů – Ústecký kraj, obce, NNO, PMS spolupracující subjekty
časový horizont	průběžně po dobu platnosti strategie
předpokládané výstupy opatření	<ul style="list-style-type: none"> - kvalitní sociální služby sociální prevence dostupné na celém území kraje - síť preventivních programů sociálního charakteru

opatření 4.2	Podpora a realizace aktivit situační prevence
stručný popis opatření	<ul style="list-style-type: none"> - situační prevence jako součást komplexního přístupu - podpora opatření zvyšujících riziko odhalení a odsouzení pachatele trestné činnosti - realizace technických opatření znesnadňujících páchaní trestné či přestupkové činnosti
předpokládané dopady	<ul style="list-style-type: none"> - ztížení dostupnosti cílů trestné činnosti - zvýšení informovanosti veřejnosti o způsobech ochrany osob a majetku, zlepšení odpovědnosti občanů k vlastní bezpečnosti - omezení příležitostí či zamezení páchaní trestné a přestupkové činnosti
stručný popis cílové skupiny	<ul style="list-style-type: none"> - potencionální pachatelé trestné a přestupkové činnosti - veřejnost – potencionální oběti trestné činnosti
předpokládané finanční náklady	v rámci projektových záměrů měst a obcí, příp. dalších institucí
hlavní finanční zdroje	státní rozpočet, obce, příp. další zdroje
předpokládání realizátoři	obce, PČR, soukromý sektor
časový horizont	průběžně po dobu platnosti strategie
předpokládané výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - realizované projekty situační prevence

opatření 4.3	Zajištění stabilního financování preventivních aktivit
stručný popis opatření	<ul style="list-style-type: none"> - podpora k využívání stávajících (nově vytvořených) dotační titulů státních institucí, obcí a jiných donátorů - posilování dotačních titulů Ústeckého kraje zaměřených na prevenci - aktivní zapojení kraje v rámci dotačního titulu Ministerstva vnitra „Program prevence kriminality na místní úrovni“ příp. dalších programů – realizace preventivních aktivit kraje ze státních a vlastních zdrojů (příp. EU)

	<ul style="list-style-type: none"> - metodická podpora kraje žadatelům (po formální i věcné stránce) s předložením kvalitních projektů - realizace a podpora preventivních aktivit z rozpočtu obcí
předpokládané dopady	<ul style="list-style-type: none"> - zvýšení kvality a efektivity preventivních aktivit - zapojení dalších partnerů do systému prevence kriminality, zejména pak menších obcí - prohloubení spolupráce realizátorů a partnerů - kontinuální realizace preventivních opatření na území Ústeckého kraje
stručný popis cílové skupiny	<ul style="list-style-type: none"> - realizátoři preventivních aktivit na území Ústeckého kraje a partneři projektů: Ústecký kraj, obce, NNO, další zainteresované subjekty - občané kraje
předpokládané finanční náklady	dle prostředků alokovaných do dotačních programů Ústeckého kraje a Ministerstva vnitra, dalších institucí
hlavní finanční zdroje	Státní rozpočet, rozpočet Ústeckého kraje, obecní rozpočty.
předpokládaní realizátoři	MV a jiné ústřední správní úřady, Ústecký kraj, obce a další partneři
časový horizont	průběžně po dobu platnosti strategie u dotačního titulu kraje
předpokládané výstupy opatření	<ul style="list-style-type: none"> - dotační tituly Ústeckého kraje zaměřených na prevenci kriminality a sociální prevenci – podpora projektů obcí a dalších partnerů - podpořené projekty z dotačního titulu MV „Program prevence kriminality na místní úrovni“ - projekty podpořené z dalších finančních titulů státu či jiných institucí (MŠMT, jiné tituly MV, MPSV, Úřadu vlády aj.) - preventivní aktivity realizované z vlastních zdrojů realizátorů

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

- ESF – Evropský sociální fond
- IKSP – Institut pro kriminologii a sociální prevenci
- KÚ ÚK – Krajský úřad Ústeckého kraje
- MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí
- MS – Ministerstvo spravedlnosti
- MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- MV – Ministerstvo vnitra
- MZ – Ministerstvo zdravotnictví
- NNO – nestátní nezisková organizace
- OSPOD – orgán sociálně-právní ochrany dětí
- OS – okresní soud
- OSZ – okresní státní zastupitelství
- PČR – Policie ČR
- PK – prevence kriminality
- PMS – Probační a mediační služba
- RVKPP – Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky
- RVZRM – Rada vlády pro záležitosti romské menšiny
- SAS pro rodiny s dětmi – sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
- SVI – systém včasné intervence
- TČ – trestný čin, činnost
- ÚV – ústavní výchova
- ÚřV – úřad vlády
- VTOS – výkon trestu odnětí svobody
- VV – výkon vazby